

รายงานการวิจัยและพัฒนา
มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต
รูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา

เสนอต่อ

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.)

2554

ชื่องานวิจัย	รายงานการวิจัยและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้
คณะผู้วิจัย	ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์
พ.ศ.	2554
หน่วยงาน	สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ 2) ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ และ 3) จัดทำคู่มือมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่มและแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา การตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง การตรวจสอบความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ มีจำนวน 5 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อย 100 ตัวชี้วัด 2) มาตรฐานทุกด้านมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมาตรฐานที่ 4 ด้านบุคลากรมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก และตัวชี้วัดทุกตัวเป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสม มีความตรงตามเนื้อหา และเป็นตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงได้เหมาะสมระดับมาก และ 3) คู่มือมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ มุ่งเน้นการนำมาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการประเมินและการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต

Research Title : The Development of TK park Living Library Standards
and Indicators

Researchers: Professor Dr. Chutima Sacchanand
Associate Professor Dr. Boonsri Prommapun

Year : 2011

Institution : TK park and Sukhothai Thammathirat Open University

Abstract

This research and development was aimed at 1) developing TK park living library standards and indicators, 2) examine the qualities of the developed TK park living library standards and indicators, and 3) developing TK park living library standards and indicators' manual.

Mixed methods, both quantitative and qualitative, were used. Research instruments included focus group guidelines and questionnaires. Data analysis used included content analysis, Index of Item-Objective Congruence (IOC) content validity, coefficient Cronbach alpha reliability, percentage, mean, standard deviation and t-test.

Findings showed that: 1) The TK Park living library standards and indicators had five standards, twenty one sub-topics and one hundred indicators, 2) The TK Park living library standards were high average appropriateness, with Standard 4 Personnel was the highest and other standards in high average. All TK Park living library indicators were appropriate, had content validity and be able to measure the actual situation in high average, 3) The manual was aimed to bring into use, the developed TK Park living library standards, indicators and criteria to evaluate and develop the library as the TK Park living library.

กิตติกรรมประกาศ

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ในฐานะองค์กรทางปัญญาของสังคมได้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ ส่งเสริม และพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ บนรากฐานของการวิจัย องค์ความรู้ที่ได้มีความสำคัญต่อการจุกประกายความคิดเรื่องห้องสมุดมีชีวิต การขยายผลแนวคิดและการ เป็นต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ในสังคมไทย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมจนเป็นที่ประจักษ์

เนื่องจากมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ และการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต จากบริบทดังกล่าว สอร. ในฐานะต้นแบบและผู้จุกประกายห้องสมุดมีชีวิตในสังคมไทยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการนำองค์ความรู้ที่มีไปสู่การพัฒนาเป็นมาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้และจัดทำเป็นคู่มือถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ เผยแพร่ให้กับห้องสมุดและหน่วยงานต่างๆ นำไปใช้ในการพัฒนาและการส่งเสริมให้มีห้องสมุดมีชีวิตที่ได้มาตรฐาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต อันจะนำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนและเป็นพลังขับเคลื่อนการสร้างสรรค์สังคมการอ่านและการเรียนรู้

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ ที่ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รับผิดชอบการดำเนินการโครงการวิจัยนี้ โดยเฉพาะ ดร.ทัศนัย วงศ์พิเศษกุล ผู้อำนวยการ สอร. คุณวัฒน์ชัย วินิจจะกุล หัวหน้าฝ่ายวิชาการ บุคลากร สอร. ผู้ทรงคุณวุฒิ บรรณารักษ์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง นางสาวนิสากร อัครสุวรรณกุล นางสาวนวรรณ กิจเมฆ และผู้ช่วยวิจัยทุกท่าน ที่ทำให้โครงการวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จักอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน การใช้ห้องสมุด และร่วมสร้างสังคมการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

(ศาสตราจารย์ ดร.สุติมา สัจจานันท์)

หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
Abstract.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
นิยามศัพท์.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
บทที่ 2 การปริทัศน์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้.....	6
มาตรฐานและตัวชี้วัด.....	14
กระบวนการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดจากงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด.....	17
มาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดในประเทศไทย.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	62
เครื่องมือการวิจัย.....	63
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
วิธีการเคราะห์ข้อมูล.....	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ตอนที่ 1 การพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้.....	68
ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้.....	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 คู่มือมาตรฐาน ตัวชี้วัดและเกณฑ์การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการ เรียนรู้.....	106
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	113
สรุปผลการวิจัย.....	113
การอภิปรายผลการวิจัย.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	131
ก ผู้บริหาร สอ.และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างมาตรฐานและตัวชี้วัด การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้.....	133
ข นักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน สอ. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการประกวดห้องสมุดมีชีวิต และได้รับรางวัลการประกวด เครือข่ายของ สอ. ผู้ให้บริการและนักวิชาการ นักวิชาชีพ	136
ค ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการประกวดห้องสมุดมีชีวิต.....	140
ง แบบสนทนากลุ่ม.....	143
จ แบบสอบถามผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	144
ฉ แบบสอบถามนักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน สอ. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการประกวด ประกวดห้องสมุดมีชีวิตและได้รับรางวัลการประกวด เครือข่ายของ สอ. ผู้ให้บริการ และ นักวิชาการ นักวิชาชีพ.....	157
ช แบบสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการประกวดห้องสมุดมีชีวิต.....	167
ซ คู่มือการใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้...	178
ณ แนะนำผู้วิจัย.....	204

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัด การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้.....	68
4.2 ค่าเฉลี่ยมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ (n = 50)	76
4.3 ค่าเฉลี่ยมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ (n = 50).....	76
4.4 ค่าความตรงตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้จำแนก เป็นรายชื่อ (n = 50).....	84
4.5 ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านความเหมาะสมและสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายด้าน (n = 30).....	92
4.6 ค่าเฉลี่ยมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านความเหมาะสมและสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ (n = 30).....	93
4.7 ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบ อุทยานการเรียนรู้ (n = 50).....	105

park
อุทยานการเรียนรู้

ภาพที่

3.1 แผนภูมิกระบวนการวิจัย.....

67

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอว.) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยทักษะหลากหลายทาง มีภารกิจหลัก 3 ประการ คือ การให้บริการห้องสมุดรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การกระจาย และถ่ายทอดองค์ความรู้ สอว. ได้ตั้งสม กระจาย จุดประกายและถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องห้องสมุดมีชีวิตในสังคมไทย ตามภารกิจมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ.2548 แล้ว และตั้งแต่พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา สอว. ได้กำหนดบทบาทองค์กรให้เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนา (R&D Center) ด้านห้องสมุดมีชีวิต โดยมีการบริหารจัดการความรู้ห้องสมุดมีชีวิตด้วยกระบวนการวิจัยอย่างมีระบบ โดยจัดให้มีโครงการติดตามประเมินผล โครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต และ โครงการวิจัยการสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ขึ้น

ผลการติดตามประเมินผลโครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต ครั้งที่ 2 จัดโดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (ชุดิมา สัจจนันท์ และบุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2553) พบว่าโครงการนี้โดยรวมมีความเหมาะสมในการดำเนินงาน มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ระดับมาก ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัว ความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ยั่งยืนของชุมชน การสร้างเสริมนิสัย รักการอ่าน ใฝ่รู้ และรักการเรียนรู้แก่ผู้ใช้บริการ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต และขับเคลื่อนชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และสังคมการเรียนรู้ สร้างเจตคติที่ดี ความพึงพอใจ และความภาคภูมิใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การได้รับรางวัลทำให้ห้องสมุดเป็นที่รู้จัก มีผู้มาศึกษาดูงาน เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุดและสร้างโอกาสในการพัฒนางานต่อเนื่อง ผลการประเมินด้านกระบวนการ ผลผลิตโครงการ และผลลัพธ์ของโครงการ พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมระดับมาก บรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อโครงการโดยรวมระดับมาก ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตที่ได้รับ มีเจตคติที่ดี มีความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต นำความรู้และประสบการณ์ และแนวคิดเชิงกลยุทธ์ไปใช้และมีเจตคติที่ดีในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตโดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน และห้องสมุดได้รับการพัฒนาทางกายภาพ ภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม และการออกแบบภายใน ได้รับการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้และ

ความรับผิดชอบต่อสังคม และพัฒนาคุณภาพการบริการ เป็นห้องสมุดมีชีวิตและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ผู้ใช้บริการมีจำนวนเพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตให้เป็น แหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่ยั่งยืนของชุมชน และให้ความร่วมมือ สนับสนุนบทบาทและการดำเนินงาน ห้องสมุดมีชีวิตในการขับเคลื่อนชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ผลการสังเคราะห์ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ (ชุดิมา สัจ จานันท์ กาญจนา ใจกว้าง และมาลี ถ้ำสกุล, 2554) พบว่าห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้มี องค์ประกอบสำคัญสามด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม และด้านการบริหารจัดการ ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้จึงจัดเป็นนวัตกรรมห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนเพื่อการ เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้ใช้เป็นศูนย์กลางในบริบทของสังคมไทย ทั้งโดยองค์รวมและในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของห้องสมุด ด้านนวัตกรรมกระบวนการดำเนินงานห้องสมุด และ ด้านนวัตกรรมการบริหารห้องสมุดมีชีวิต โดยรวมนำไปสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดเพื่อ การศึกษาตลอดชีวิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุดและสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน ห้องสมุดมีชีวิตเป็นการเติมชีวิตให้ห้องสมุดโดยมุ่งเน้น “ความใหม่และทันสมัย” “ความสวยงาม” “ความสนุกสนานเพลิดเพลิน” “ความหลากหลาย” “ความเคลื่อนไหว” และ “ความ สะดวก” ความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิตเกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้การบริหารจัดการแนวใหม่ ครอบคลุมการจัดทำยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการปัญหา การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้ศักยภาพจากแหล่งความรู้และความเชี่ยวชาญจาก หน่วยงานภายนอก และการติดตามและประเมินผล

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เกิดจากการดกผลึกความรู้และประสบการณ์ของ ทีมงาน เครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ บนรากฐานของการบูรณาการ องค์ความรู้ สหวิทยาการ นำมาสู่ต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตที่มีบทบาททั้งในการเป็นห้องสมุด ศูนย์การ เรียนรู้และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม จนเป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะในด้านการสร้างนิสัยรักการอ่าน นักอ่าน นักคิด นักปฏิบัติ การจุด ประกายความคิด แรงบันดาลใจและสร้างความตื่นตัวเรื่องห้องสมุดมีชีวิต การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน สอนงาน ฝึกงาน และประเด็นการวิจัยต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตและวิธีการสร้างสรรค์การเรียนรู้ การเป็น ต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาห้องสมุด

ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และเป็นพลังขับเคลื่อนการร่วมสร้างสรรค์สังคมการเรียนรู้

จากผลการวิจัยและการสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตที่ยืนยันความสำเร็จของ สอธ. ดังกล่าว สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ในฐานะต้นแบบและผู้จุดประกายห้องสมุดมีชีวิตในสังคมไทยจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องนำองค์ความรู้ที่มีไปสู่การพัฒนาเป็นมาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้และจัดทำเป็นคู่มือถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ เผยแพร่ให้กับห้องสมุดและหน่วยงานต่างๆ นำไปประยุกต์ใช้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและการส่งเสริมให้มีห้องสมุดมีชีวิตที่ได้มาตรฐาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการทำงานห้องสมุดมีชีวิต การสร้างและการขับเคลื่อนสังคมไทยให้เป็นสังคมการอ่านและการเรียนรู้ อย่างแท้จริงและเป็นกลไกสนับสนุนวาระแห่งชาติเรื่องการอ่านให้เข้มแข็งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้
3. เพื่อจัดทำคู่มือมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานอุทยานการเรียนรู้มีมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาห้องสมุด
2. สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นเครื่องมือพัฒนา กำกับ และติดตามการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเป็นมาตรฐานของห้องสมุดมีชีวิตในบริบทที่เหมาะสมกับสังคมไทย
3. ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนสถานศึกษาและสถาบันทางวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องสามารถนำ

ผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและการขยายองค์ความรู้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อวงวิชาการ วิชาชีพ และสังคม

นิยามศัพท์

ห้องสมุดรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ หมายถึง ห้องสมุดที่เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มี องค์ประกอบการดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม ด้านการบริการ ด้าน บุคลากร และด้านการบริหารจัดการ

มาตรฐาน หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยาน การเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ามีคุณภาพ

ตัวชี้วัด หมายถึง ตัวบ่งชี้สภาพการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่ต้อง มีในการดำเนินการ

เกณฑ์ หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยาน การเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นมา ในที่นี้กำหนดค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานมีค่ามากกว่า 3.50 จากมาตรฐานค่า 5 ระดับ จึงถือว่าการปฏิบัติงานมีคุณภาพ

park
อุทยานการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ผลการสังเคราะห์องค์
ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต
รูปแบบอุทยานการเรียนรู้
-ด้านกายภาพ
-ด้านสาระและกิจกรรม
-ด้านการบริหารจัดการ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก
-ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 1
-ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2
- ผู้เกี่ยวข้องของกลุ่มที่ 3

ตัวแปรตาม

มาตรฐานและตัวชี้วัดและเกณฑ์การ
ดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยาน
การเรียนรู้

1. ด้านกายภาพ (4 ประเด็น)
2. ด้านสาระและกิจกรรม (3 ประเด็น)
3. ด้านการบริการ (2 ประเด็น)
4. ด้านบุคลากร (5 ประเด็น)
5. ด้านการบริหารจัดการ (7 ประเด็น)

อุทยานการเรียนรู้

บทที่ 2

การปฏิสัมพันธ์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทปฏิสัมพันธ์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอเนื้อหาสำคัญในประเด็นหลักต่อไปนี้

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

มาตรฐานและตัวชี้วัด

กระบวนการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดจากงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด

มาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ของชุดวิชา สัจจันันท์ กาญจนนา ใจกว้างและมาลี ล้ำสกุล (2554) พบว่าแนวคิดห้องสมุดมีชีวิตเกิดจากการเติมชีวิตให้ห้องสมุด โดยมุ่งเน้น “ความใหม่และทันสมัย” “ความสวยงาม” “ความสนุกสนานเพลิดเพลิน” “ความหลากหลาย” “ความเคลื่อนไหว” และ “ความสะดวก” ความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิตเกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้การบริหารจัดการแนวใหม่ ครอบคลุมการจัดทำยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการปัญหา การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้ศักยภาพจากแหล่งความรู้และความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอก การติดตามและประเมินผลและสำเร็จได้ด้วยพลังรากฐาน คือกลุ่มคนทำงาน และพลังเครือข่าย

ความสำเร็จของการก่อตั้งและดำเนินงานอุทยานการเรียนรู้จากการตกผลึกความรู้และประสบการณ์ของทีมงาน เครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การศึกษาค้นคว้า วิจัย การบูรณาการศาสตร์ ในลักษณะสหวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชา เป็นต้นว่า บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การบริหารจัดการ การศึกษา จิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การตลาด เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วิทยาศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การบูรณาการเนื้อหาสาระหรือสื่อการเรียนรู้กับกิจกรรม นำมาสู่การสร้างต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมที่เน้นมิติการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละแห่งนำไปประยุกต์ ปรับใช้ในการจัดตั้งห้องสมุดมีชีวิตเพื่อบริการประชาชนให้ตอบสนองบริบทของแต่ละองค์กร แต่ละท้องถิ่น โดยมี

องค์ประกอบสำคัญเน้นสามด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม และด้านการบริหารจัดการ ดังนี้

1.1 ด้านกายภาพ จากสภาพปัญหาห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนส่วนใหญ่ยังมีภาพลักษณ์แบบเดิม มีความเป็นแบบแผน เป็นทางการ บรรยากาศที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบ สถานที่สงบ เน้นการเป็นสถานที่เก็บหนังสือเป็นหลัก หรือตั้งอยู่ในสถานที่ห่างไกล จึงไม่ดึงดูดใจประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งโดยธรรมชาติของคนไทยจากผลการวิจัยหลายเรื่องพบว่าไม่มีนิสัยรักการอ่าน ขาดความใฝ่รู้ ไม่ใช้ห้องสมุด จึงทำให้ด้านกายภาพของห้องสมุดมีชีวิตได้รับความสำคัญเป็นอันดับต้น เนื่องด้วยกายภาพเป็นจุดแรกที่ดึงดูดสายตาของผู้ผ่านไปมาและเป็นสื่อประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงกายภาพห้องสมุดเริ่มต้นจากการวางกรอบแนวคิดการออกแบบที่เน้นความทันสมัย ความมีสีสัน ถูกใจมุมมองของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติต่อการใช้ห้องสมุดว่าเป็นวิถีชีวิตที่ทันสมัยและเป็นความจำเป็น เป็นการนำแนวคิดและเครื่องมือทางการตลาดสี่พี (4P) คือด้านสถานที่ (P-Place) มาใช้ในการวางกลยุทธ์ ห้องสมุดมีชีวิตจึงมีความแตกต่างจากห้องสมุดแบบเดิมที่คุ้นตา ในด้านกายภาพโดยเฉพาะในด้านสถานที่ตั้ง และการออกแบบ

1.1 สถานที่ตั้ง สถานที่ตั้งกำหนดกรอบแนวคิดในมุมมองของผู้ใช้ เข้าถึงได้ง่าย ตั้งอยู่ในใจกลางเมืองหรืออยู่ในศูนย์กลางของชุมชน หรือหากเป็นชั้นของอาคาร ควรอยู่ชั้นล่างหรือชั้นของอาคารที่ไม่สูงเกินไป สะดวกในการเดินทาง/การคมนาคมของประชาชน สามารถมองเห็นจากภายนอก ภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมร่มรื่น ทันสมัย สวยงาม

1.2 การออกแบบ ครอบคลุมทั้งการออกแบบภายนอกและภายในห้องสมุด

- มีการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุดเพื่อการอ่าน และการบริการสื่อการเรียนรู้ พื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมหรือพื้นที่เอนกประสงค์ เพื่อเป็นพื้นที่แสดงออก มีเวที โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย มีลานพักผ่อน มีร้านหรือมุมเครื่องดื่มอาหารว่าง และมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่ (zoning) ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้บริการแต่ละกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งเพศ วัย อาชีพ ความสนใจ และให้เหมาะสมกับลักษณะและรูปแบบของกิจกรรม รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่น โยกย้ายได้ รวมทั้งคำนึงถึง ความปลอดภัย การให้แสงสว่างรอบพื้นที่ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการทั่วไปและผู้พิการ รวมถึงการประหยัดพลังงาน

- สร้างพื้นที่เปิด ไม่มีขอบเขต ให้เข้าถึงและมองเห็นได้ทั่วถึงกัน มีพื้นที่ติด

หน้าต่างสามารถจัดแสดงให้คนภายนอกเข้ามาเห็นพื้นที่ภายใน เป็นการสะท้อนแนวคิดการให้โอกาส และการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ การสร้างบรรยากาศและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ พลังแห่งจินตนาการ อย่างไม่มีขีดจำกัด ความผ่อนคลาย เพลิดเพลิน สร้างสรรค์ สนุกสนาน

- ใช้ แสง สี เสียง สัญลักษณ์ ที่สื่อสารความหมาย ความมีชีวิตชีวา สร้างบรรยากาศที่ทันสมัย แปลกตา ความมีชีวิตชีวาและแสดงอัตลักษณ์ของห้องสมุด กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสื่อสารกับผู้ใช้อย่างมีนัยยะของความหมาย ผสมผสานความเป็นตัวตนหรือความเป็นท้องถิ่น ความเป็นไทยและความเป็นสากล

- จัดพื้นที่รองรับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการ และโซนครีทีฟ มีระบบโทรศัพท์ ระบบที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวก และให้ผู้ใช้สามารถทำงานโดยใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กได้

2. ด้านสาระและกิจกรรม

2.1 ด้านสาระ สาระของห้องสมุดมีชีวิต คือ สื่อการเรียนรู้ ในรูปแบบต่างๆ และมีเนื้อหาที่หลากหลายตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความบันเทิง เพลิดเพลินอันจะนำไปสู่การสร้างนิสัยรักการอ่าน ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การค้นพบตัวเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิต การบริหารจัดการด้านสาระของห้องสมุดมีชีวิตครอบคลุมด้านการกำหนดนโยบายการจัดการจัดหาสื่อการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ การจัดหมวดหมู่สื่อการเรียนรู้

- การกำหนดนโยบายการจัดการจัดหาสื่อการเรียนรู้ ในด้านรูปลักษณะของสื่อโดยให้มีความหลากหลาย ผสมผสาน ทั้งหนังสือ นิตยสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี ดีวีดี ภาพยนตร์ ดนตรี เพลง งานศิลปะ สื่อมัลติมีเดีย เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ทันสมัย ไร้ความยุ่งยาก เห็น เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และมีความทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางด้านกิจกรรม การศึกษาและศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกัน

- การกำหนดวิธีการคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักการผู้ใช้และชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วม อาจดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการประกอบด้วยบรรณารักษ์ นักวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ เยาวชน ครูและเจ้าหน้าที่ของรัฐ/ท้องถิ่น และอาจมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกสื่อบางประเภท นอกจากนี้ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้/กลุ่มเป้าหมายหลัก และมีช่องทางเปิดโอกาสให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมเสนอแนะ

- การจัดหมวดหมู่สื่อการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดทำเครื่องมือสืบค้น พร้อมคำแนะนำเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงเนื้อหาสาระของสื่อการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

2.2 *ด้านกิจกรรม* การสร้างสรรค์กิจกรรมของห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ สร้างความเคลื่อนไหว ความมีชีวิตชีวาของห้องสมุด การจัดกิจกรรมเป็นการนำผู้อ่านไปพบความมหัศจรรย์ของการอ่านและหนังสือ สาระความรู้และการเรียนรู้อย่างไม่รู้จบ กิจกรรมเปรียบเสมือนการส่งเสริมการขาย โดยมีหนังสือเป็นสินค้าหลัก แนวทางการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตมีดังนี้

- วางแผนและออกแบบเนื้อหากิจกรรม โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น การใช้เครือข่าย ครู ผู้นำชุมชน กลุ่มอาสาสมัคร และเยาวชนมี ร่วมคิด ร่วมทำ การใช้ต้นแบบ (idol) ของคนร่วมรณรงค์ ส่งเสริมการอ่าน เช่น ศิลปินท้องถิ่น นักดนตรี เครือข่ายเยาวชน โดยมีการวิเคราะห์วิถีชีวิต ความสนใจ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรม หลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

- จัดกิจกรรมครอบคลุมกิจกรรมหลักสี่ด้าน ได้แก่ *กิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้*

มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้ ตั้งแต่เด็กปฐมวัย ให้เด็กมีความคุ้นเคยกับหนังสือและห้องสมุด *กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม* มุ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและของต่างประเทศ *กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต* เพื่อให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ค้นพบความถนัด ความสนใจเฉพาะ และสิ่งที่ต้องการซึ่งนำไปสู่การต่อยอดความรู้ในเชิงลึก การแสดงผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ของตนเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ*กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ* อันจะทำให้ก้าวทันเทคโนโลยีและสามารถใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินเพื่อพัฒนาตนเอง

- จัดกิจกรรมการพัฒนาครอบครัวให้เป็นกลไกนำหนังสือถึงมือเด็ก และให้ทั้งครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมได้ รวมทั้งสร้าง เครือข่ายครอบครัว เครือข่ายบุคคลและองค์กร ชุมรมหอสมุด หรือชมรมรักการอ่านเพื่อสร้างแกนนำให้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านห้องสมุดและสังคม

- จัดกิจกรรมเชิงรุกในรูปแบบที่หลากหลายและอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับรสนิยม วิถีชีวิต ความสนใจของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ไร้ความอยากรู้ อยากเห็น สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน กับการเรียนรู้ ความสนใจในการอ่าน เป็นการกระตุ้นความคิด และจินตนาการ รวมทั้งกิจกรรมภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดการทำจริงและเรียนรู้จริง การให้สาระความรู้ควบคู่ไปกับการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ การสร้างพลังการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ อันนำไปสู่การสร้างนักคิด นักปฏิบัติ ความมีคุณธรรม และจริยธรรม

- จัดกิจกรรมโดยการบูรณาการการเรียนรู้จากเทคโนโลยี หนังสือ เพลง ดนตรี ภาพยนตร์ วัสดุมีเดีย กิจกรรม เพื่อเร้าความสนใจ สร้างความตื่นตา ตื่นใจ ส่งเสริมและพัฒนาในเชิงบูรณาการทั้งการคิด ทักษะการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง การนำเสนอ โดยมีหนังสือเป็นแกนนำ จัดหนังสือวางโชว์ปกสลับสับเปลี่ยนกันไปตามปฏิทินกิจกรรมที่กำหนดขึ้น อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการอ่าน และ เชื่อมร้อยสาระกิจกรรมที่จัดเพื่อเป็นเครื่องมือกระตุ้นความสนใจในการอ่านอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อเสริมพลังการเรียนรู้ ทักษะคิดที่ดีต่อการอ่าน ความรับผิดชอบต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ และ บูรณาการการจัดกิจกรรมและบริการกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการตลาด

- จัดบริการที่หลากหลาย รวดเร็ว บริการที่มีคุณภาพ บริการที่เข้าถึงจิตใจ เน้นความคาดหมาย บริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่าง รวมถึงผู้ด้อยโอกาสในสังคม หรือชนกลุ่มน้อยในท้องถิ่น การเปิดบริการวันหยุด นอกเวลา ทำการ ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น มีบริการคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อรองรับการจัดกิจกรรมที่นำมาสู่การสร้างแรงบันดาลใจในการมาใช้บริการหนังสือและห้องสมุด

3. ด้านการบริหารจัดการ ประยุกต์แนวความคิดการบริหารจัดการแนวใหม่ของอุทยานการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของห้องสมุด รวมทั้งความพร้อมในปัจจุบันสนับสนุนของห้องสมุดแต่ละแห่ง โดยมีผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลาง

3.1 จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงาน/แผนการดำเนินงานที่นำไปสู่การอ่าน การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ โดยเน้นความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบายขององค์กรต้นสังกัด และนโยบายของรัฐ และแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องการวางแผนการดำเนินงาน โดยโดยมีการศึกษาและสำรวจพฤติกรรม ความสนใจ ความต้องการ ความคาดหวังและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและผู้ใช้บริการ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน การกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน และอัตลักษณ์ของตน

3.2 เน้นการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งเครือข่ายบุคคลและองค์กร ทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้กลุ่มต่างๆ ที่สนใจ โดยเฉพาะเยาวชน ร่วมเสนอแนวคิด เสนอผลงาน และร่วมกันพัฒนา ในรูปแบบทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการที่มีการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ มีคณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยตัวแทนเยาวชน

หรือเครือข่ายเยาวชน ตัวแทนห้องสมุดมีชีวิตและผู้ทรงคุณวุฒิในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน การจัดตั้งชมรมห้องสมุด หรืออาสาสมัครห้องสมุด และอื่นๆ

3.3 มีแนวคิดว่าจ้างหน่วยงานภายนอกหรือที่ปรึกษาดำเนินการตามความเหมาะสมและตามความพร้อมเพื่อแก้ปัญหาเรื่องความจำกัดต่างๆ เช่น บุคลากรที่เชี่ยวชาญหรือชำนาญการ หรืองานที่ผู้อื่นทำแทนได้อย่างคุ้มค่ามากกว่า

3.4 มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก และใช้ช่องทางการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งโดยสื่อ สัญลักษณ์ สำนวนภาษาที่“โดนใจ” สร้างเจตคติและความรู้สึกเชิงบวก ต่อทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ เครือข่ายและผู้รับบริการ โดยหลีกเลี่ยงคำว่า “ห้าม” แต่ใช้แนวทางสร้างแรงจูงใจ ความเข้าใจ และความร่วมมือซึ่งจะเกิดผลยั่งยืน รวมทั้งการใช้แนวคิดและประยุกต์หลักการตลาด และการใช้เทคโนโลยี เช่น เครือข่ายสังคม เพื่อทำงานเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย ช่วยสื่อสารผลงานและกิจกรรมของห้องสมุดต่อสาธารณชน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและชัดเจน อันจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสังคมให้มากขึ้น

3.5 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีศักยภาพ สามารถสร้างความพร้อมและกลไกภายในองค์กร และมีความสามารถในการประสานงาน ร่วมคิด ร่วมทำ โดยเฉพาะกับเครือข่ายและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถในการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีความทันสมัยในโลกเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความทุ่มเทและจริงจังในการดำเนินงาน สร้างบทบาทการนำตามพันธกิจ

3.6 บุคลากร มีความพร้อมทั้งสมรรถนะทางวิชาชีพ สมรรถนะส่วนตัวและจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาตนเองและพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

- มีสมรรถนะทางวิชาชีพ มีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิตและงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถประยุกต์ความรู้ในงานห้องสมุดมีชีวิตบนพื้นฐานของหลักวิชาการ มีความสามารถในการจัดกิจกรรม และการบริหารจัดการโครงการ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การประสานงาน การทำงานเป็นทีมและทำงานหลายด้าน

- มีสมรรถนะส่วนตัว มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ บุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ เจตคติที่ดี จินตนาการ คิดเชิงบวก คิดสร้างสรรค์ คิดริเริ่ม คิดนอกกรอบ มีความตั้งใจ มุ่งมั่น อุทิศตน ทุ่มเทกับงาน ทำงานเชิงรุก มีจิตบริการและจิตสาธารณะ

3.7 รูปแบบการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกัน ในบรรยากาศสร้างสรรค์ของบุคลากร การทำงานด้วย “ใจ” มีแรงบันดาลใจ มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ เต็มใจ รับฟังและเคารพความคิดเห็น ให้เกียรติซึ่งกันและกันและรับผิดชอบร่วมกัน มุ่งมั่นสู่เป้าหมายเดียวกัน ด้วยทัศนคติเชิงบวก แบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3.8 การประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน มีการประเมินผลจากผู้ใช้/ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น สถิติผู้ใช้บริการ/ สมาชิก /ผู้เข้าร่วม กิจกรรมและเครือข่ายความพึงพอใจของผู้ใช้/ สมาชิก/ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและ เครือข่าย นำผลและข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนางาน

ต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดของห้องสมุดสมัยใหม่และการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์และ เป้าหมายในการพัฒนา “คน” ในโลกของการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างกระบวนการเรียนรู้และบรรยากาศของการเรียนรู้ อย่างเด่นชัด สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือการพัฒนาผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ โอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อส่งผลให้คนไทยยุคใหม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่รู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม

หากพิจารณาในมุมมองของมาตรฐานทางวิชาชีพ ซึ่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ประกาศใช้ ได้แก่ มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2549 และ มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550 และในระดับสากล สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมห้องสมุดและสถาบัน หรืออิลฟา ได้ปรับปรุง แนวทางการบริการห้องสมุดประชาชน “IFLA Public Library Service Guidelines” (IFLA 2010) เป็นการจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 จากฉบับพิมพ์ครั้งแรก ค.ศ. 2001 ที่ร่วมจัดทำกับองค์การยูเนสโก “The Public Library Service: The IFLA/UNESCO Guidelines for Development” เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการบริการที่มีประสิทธิภาพ ทรัพยากรสารสนเทศ และการเข้าถึง และผลการวิเคราะห์แนวทางหรือมาตรฐานห้องสมุดประชาชน ระดับชาติและระดับสากลของชุดิมา สัจจามันท์ (2549) พบว่าครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่สำคัญของ

การบริหารจัดการ การดำเนินงานและการบริการห้องสมุด โดยมีภาพรวมและหัวข้อสำคัญของเนื้อหาใกล้เคียงกัน

เมื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบ 3 ด้านตามอัตลักษณ์ของห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ในรายละเอียดตามกรอบมาตรฐานระดับชาติและระดับสากล พบว่าต่างกันในด้านสองประเด็นหลัก คือ หัวข้อหรือหมวดขององค์ประกอบหรือมาตรฐาน และการใช้คำ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ห้องสมุดมีชีวิตใช้คำในองค์ประกอบแรกว่า กายภาพ เทียบได้กับหมวดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ องค์ประกอบที่ 2 สารและกิจกรรม เทียบได้กับ หมวดทรัพยากรสารสนเทศ โดยใช้คำว่าสารหรือสื่อการเรียนรู้ แทนคำว่า ทรัพยากรสารสนเทศ โดยแนวคิดการสื่อสารด้วยภาษาที่ไม่เป็นทางวิชาการหรือเทคนิค ส่วนกิจกรรมรวมอยู่ในหมวดบริการ และองค์ประกอบสุดท้ายเรื่องการบริหารสอดคล้องกับมาตรฐานด้านการบริหาร โดยครอบคลุมมาตรฐานเรื่องบุคลากร การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือและเครือข่าย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในมุมมองของวิชาชีพ จะเห็นว่าจุดสำคัญที่ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ไม่ได้เน้นนำมาเป็นหัวข้อ คือเรื่องการบริหารซึ่งในวงวิชาชีพถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารจัดการห้องสมุด และมีการกล่าวถึงคุณภาพการบริการในเอกสารและงานวิจัยจำนวนมาก รวมถึงเรื่องงบประมาณ ซึ่งมีความสำคัญอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จของการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้จึงอาจจัดเป็นนวัตกรรมห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยผู้ใช้เป็นศูนย์กลางในบริบทของสังคมไทย ทั้งโดยองค์รวมและในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของห้องสมุด ด้านนวัตกรรมกระบวนการดำเนินงานห้องสมุด และด้านนวัตกรรมการบริหารห้องสมุด มีชีวิต นำไปสู่สู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุดและสร้างความสามารถในการแข่งขัน และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมจนเป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะในด้านการสร้างนิสัยรักการอ่าน นักอ่าน นักคิด นักปฏิบัติ การจุดประกายความคิด แรงบันดาลใจและสร้างความตื่นตัวเรื่องห้องสมุดมีชีวิต การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน สอนงาน ฝึกงาน และประเด็นการวิจัยต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตและวิธีการสร้างสรรค์การเรียนรู้ การเป็นต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และเป็นพลังขับเคลื่อนการร่วมสร้างสรรค์สังคมการเรียนรู้

มาตรฐานและตัวชี้วัด

1. มาตรฐาน

“มาตรฐาน” (standard) หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ที่รับรองกันทั่วไป หรือสิ่งที่ถือเอาเป็นเกณฑ์สำหรับเทียบกำหนดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2546: 855) องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization-ISO อ้างถึงใน กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, มปป) ให้ความหมายคำว่ามาตรฐานว่า เอกสารที่จัดทำขึ้นจากการเห็นพ้องต้องกัน และได้รับความเห็นชอบจากองค์กรอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เอกสารดังกล่าววางกฎระเบียบแนวทางปฏิบัติหรือลักษณะเฉพาะแห่งกิจกรรม หรือผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้ นอกจากนี้ยังได้อธิบายว่าการมาตรฐาน (standardization) ว่าหมายถึง กิจกรรมในการวางข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญที่มีอยู่หรือที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้ กล่าวโดยเฉพาะได้แก่ กิจกรรมที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการกำหนด การประกาศใช้ และการนำมาตรฐานต่างๆ ไปใช้ ประโยชน์ที่สำคัญของการมาตรฐาน ได้แก่ การปรับปรุงความเหมาะสมของ ผลิตภัณฑ์ กรรมวิธี และการบริการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ป้องกันไม่ให้เกิดอุปสรรคในทางการค้า และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันทางเทคโนโลยี ส่วนสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2548: 54) ระบุว่ามาตรฐานหมายถึงสิ่งที่ถือเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด และอธิบายความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่าคือ ข้อความที่อธิบายถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งจำแนกเป็นสามด้าน คือมาตรฐานด้าน โครงสร้างหรือปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านผลผลิต

ในวงการห้องสมุดมีคำที่หลากหลายและเกี่ยวข้องกับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยแนวคิดเดียวกัน ภาษาไทย เช่น คำว่า มาตรฐาน เกณฑ์ ระเบียบ คำสั่ง แนวปฏิบัติที่ดี ส่วนภาษาอังกฤษ มีคำว่า standards, guidelines, rules, act เป็นต้น

2. ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด (Indicator) หรือบางแห่งเรียกว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งใช้บ่งชี้บอกสถานภาพ หรือสะท้อนลักษณะดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550: 82) ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่

ต้องการศึกษาเฉพาะจุดหรือช่วงเวลาหนึ่ง ค่าของตัวบ่งชี้ระบุ/บ่งบอกถึงสภาพที่ต้องการศึกษาเป็นองค์รวมอย่างกว้าง ๆ แต่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการศึกษาได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2541: 6-7) ส่วน นงราม เศรษฐพานิช (2540) อธิบายความหมายของตัวชี้วัด สรุปได้ว่ามีคำสำคัญอยู่สองคำ คือ ตัวชี้ กับ ตัววัด ตัวชี้ คือตัวที่ชี้ทิศทาง ชี้แนวทาง และชี้เป้าหมายการดำเนินงาน การประเมินจึงควรใช้เป้าหมายหรือทิศทางที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในการทำงานเป็นเกณฑ์การพิจารณา โดยเปรียบเทียบสภาพการณ์หรือผลงานที่คาดหวังจะเกิดขึ้นกับสภาพการณ์หรือผลงานที่เกิดขึ้นจริงว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ถ้าสภาพการณ์หรือผลงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตามความคาดหวังการทำงานนั้นก็จะประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าผลงานต่ำกว่าเป้าหมายแสดงว่างานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ เป้าหมายหรือสิ่งที่คาดหวังจะให้เกิดขึ้นได้จากตัวชี้ และในตัวชี้ดังกล่าวใช้เป็น ตัววัด และประเมินสภาพการณ์หรือผลงานที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากนี้ยังมีคำที่นิยมใช้ คือ “ตัวชี้วัดการดำเนินงาน” หรือ “ตัวชี้วัดความสำเร็จ” (performance indicator) หมายถึง สิ่งที่คาดหวังว่าจะปรากฏหรือบรรลุในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการในระบบคุณภาพ (สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2548: 55)

ตัวชี้วัดมีความสำคัญ เป็นเครื่องชี้วัดสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผลและเป็นเครื่องมือประกอบการกำหนดกรอบนโยบายการบริหารและการพัฒนา ใช้เป็นสิ่งที่บ่งบอกสภาพการณ์ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารจัดการ และการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย เป็นเครื่องมือติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานแสดงถึงความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค จุดอ่อน และจุดแข็งของหน่วยงาน กำกับการทำงานให้มีทิศทางและสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ตลอดเวลา เป็นเครื่องวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คุณลักษณะของตัวชี้วัดที่ดี

คุณลักษณะของตัวชี้วัดที่ดี ประมวลจากเอกสารสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (นงราม เศรษฐพานิช, 2540; สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2551: 12-13; สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2542: 15 -16)

- ความตรง หมายถึงความตรงหรือความถูกต้องของเนื้อหา (content validity) ทั้งเนื้อหาของตัวชี้วัด และการสร้างตัวชี้วัด สามารถชี้วัดได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง แม่นยำชัดเจน ตรงตามคุณลักษณะที่มุ่งวัด และความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) เป็นวิธีการ

รวมตัวแปรหลายตัวเข้าด้วยกัน ความตรงมีความสำคัญเนื่องจากจะนำไปสู่คุณสมบัติอื่นๆ คือ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง ความเป็นปรนัย ความสามารถในการแปลความหมาย และความครอบคลุมของตัวชี้วัดในการวัดสิ่งที่สนใจศึกษา

- ความตรงประเด็น (relevant) หมายถึงความสามารถวัดได้ตรงประเด็น มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง สัมพันธ์โดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด เช่น GPA เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป

- ความเป็นตัวแทน (representative) หมายถึงตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นวัดได้ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะของสิ่งที่จะศึกษาอย่างครบถ้วน และมีความชัดเจน เช่น คุณภาพของเจ้าหน้าที่บริการ สามารถชี้วัดด้วยลักษณะการให้สารสนเทศ ความรวดเร็วในการตอบสนอง ความต้องการ การพุดจา สีหน้าท่าทางของผู้ให้บริการ เป็นต้น

- ความเชื่อมั่น หรือความเที่ยง (reliability) มีความคงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน เก็บข้อมูลได้แม่นยำ ไม่ว่าจะเก็บข้อมูลกี่ครั้งและโดยใคร

- ความเป็นปรนัย (objectivity) หมายถึงความชัดเจน การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวชี้วัดเกิดจากสถานะที่เป็นอยู่หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นมากกว่าขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้ประเมินที่เรียกว่าตามจิตวิสัย (subjectivity) เช่น การรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตร หรือ อัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร ต่างเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของหลักสูตร แต่อัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตรจะเป็นตัวชี้วัดที่มีความเป็นปรนัยมากกว่า การรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตร

- ความคลาดเคลื่อนต่ำ (minimum error) ค่าที่ได้ต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

- ความเป็นกลาง (neutrality) ไม่มีความลำเอียง ไม่โน้มเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ชี้นำโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะลักษณะความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความเป็นกลางของตัวชี้วัด

- ความไว (sensitivity) หมายถึง ความสามารถของตัวชี้วัดที่วัดความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ แสดงความผันแปรหรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน มีมาตรและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ เช่น การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการ หากระบุว่าพอใจ ไม่พอใจ จะมีช่วงการผันแปรแคบคือ 1 เท่านั้น ควรให้ผู้ตอบแสดงระดับความพึงพอใจด้วย เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แทนที่ให้ระบุเพียงความพอใจหรือไม่พอใจ ซึ่งมีการผันแปรแคบมากคือ 1 แบบเท่านั้น ควรให้กลุ่มบอกได้ว่ามีความพอใจ ไม่พอใจระดับมากน้อยเพียงใด

- ความสะดวกในการนำไปใช้ หรือการนำไปใช้ได้จริง (practicalibility) กระบวนการวัดที่สะดวก เก็บข้อมูลได้ง่าย และแปลความหมายง่าย ไม่ยุ่งยาก มีเกณฑ์การเปรียบเทียบที่เหมาะสม โดยแปลงนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ เป็นที่เข้าใจง่าย ตรงกัน ตัวชี้วัดที่ดีควรให้ค่าการวัดที่มีจุดสูงสุดและต่ำสุด เข้าใจง่าย สามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย ใช้ต้นทุนต่ำ ทั้งในการพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน

- ความเป็นที่ยอมรับจากผู้นำไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการกำหนดตัวชี้วัด ควรคำนึงถึงการแสดงเป้าหมายของกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจองค์กร สอดคล้องกับลำดับขั้นของเป้าหมายขององค์กร และมีความเป็นไปตามลำดับขั้นของตัวชี้วัด 3 ระดับ ได้แก่ ภาพรวม - โครงสร้าง-การกระจาย (Aggregate -Structural -Distribution indicators) โดยตัวชี้วัด “ภาพรวม” เป็นตัวชี้วัดที่บ่งชี้ผลลัพธ์สุดท้ายของการปฏิบัติตามนโยบายเฉพาะด้าน “โครงสร้าง” เป็นตัวชี้วัดที่บ่งชี้ผลผลิตจากการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่จะนำไปสู่การบรรลุนโยบายเฉพาะด้าน และ “การกระจาย” คือความหลากหลายของ กิจกรรมซึ่งจัดทำโดยนำปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการ และควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนเป็นผู้ได้รับประโยชน์มากกว่ามูลค่าทางการเงิน

กระบวนการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดจากงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุด

การพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดจากงานวิจัยในประเทศไทยพบว่า โดยทั่วไปใช้กระบวนการประกอบด้วย การวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม

1. กระบวนการพัฒนามาตรฐานห้องสมุด

กระบวนการวิจัยและพัฒนามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด โดยทั่วไปจะมีการวิจัยเอกสารโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การจัดสนทนากลุ่ม ประชุมสัมมนา ประชาพิจารณ์ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม

การวิจัยเชิงพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนของชุดิมา สัจจันันท์ (2548) วิเคราะห์แนวคิดมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของประเทศไทยและต่างประเทศและเพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงพัฒนา โดยอิงกระบวนการพัฒนามาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกระบวนการวิจัยอย่างมีระบบ การวิจัยเอกสารโดยการวิเคราะห์

เนื้อหา และการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม

1. การวิจัยเอกสาร ประชากรการวิจัยประกอบด้วย เอกสารมาตรฐานห้องสมุดประชาชน ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศรวม 51 องค์กร จำแนกตามประเทศได้เป็น 13 ประเทศ (จำนวนประเทศไม่รวมองค์กรระดับนานาชาติ 1 องค์กร)

2. การจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในเบื้องต้น ให้ครอบคลุมทุกด้านที่สำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชน ได้แก่ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การศึกษานอกระบบ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนามาตรฐานห้องสมุด เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์สูง และมีผลงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเป็นผลงานทางวิชาการหรือผลงานการบริหาร การปฏิบัติงานซึ่งเป็นที่ประจักษ์จากองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรวิชาชีพระดับชาติ และระดับนานาชาติ องค์กรห้องสมุด องค์กรมาตรฐาน สถาบันการศึกษา และ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ รวม 19 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการสนทนากลุ่ม สรุปประเด็นและจัดกลุ่มข้อมูล ความคิดเห็นเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง และสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงร่างมาตรฐานห้องสมุดประชาชน ในด้านภาพรวมของมาตรฐาน มาตรฐานรายหมวด และข้อเสนอแนะอื่นๆ

การวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานการจัดแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของสุวิมล ว่องวานิชและคณะ (2552) เป็นการวิจัยเอกสารเพื่อยกร่างมาตรฐานการจัดแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ซึ่งมาตรฐานการจัดแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความเป็นแหล่งการเรียนรู้ (2) การจัดการแหล่งการเรียนรู้ และ (3) ผลการจัดการเรียนรู้และผลกระทบโดยแหล่งการเรียนรู้ ประเภทที่จัดสร้างโดยรัฐ ประกอบด้วย 8 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์การกีฬาและนันทนาการ โดยวิธีการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. การกำหนดกรอบการพัฒนามาตรฐานรวมการจัดการแหล่งการเรียนรู้ และมาตรฐานเฉพาะการจัดการแหล่งการเรียนรู้ทั้ง 8 ประเภท
3. การศึกษาเอกสารจากแหล่งเอกสารรวม 43 รายการจำแนกตามประเภทแหล่งการ

เรียนรู้ 8 ประเภท และดำเนินการสังเคราะห์มาตรฐานและชุดตัวบ่งชี้การจัดแหล่งการเรียนรู้จำแนกตามประเภทของแหล่งการเรียนรู้ทั้ง 8 ประเภท จัดทำเป็นรายงานการวิจัยและพัฒนามาตรฐานเฉพาะการจัดแหล่งการเรียนรู้ทั้ง 8 ประเภท จำนวน 8 เล่ม

4. การสังเคราะห์รายงานวิจัยและพัฒนามาตรฐานเฉพาะการจัดแหล่งการเรียนรู้ 8 ประเภท จำนวน 8 เล่ม เพื่อจัดทำรายงานการวิจัยและพัฒนามาตรฐานรวมในการจัดแหล่งการเรียนรู้รวมทุกประเภท

5. การสรุปผลการสร้างและพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดแหล่งการเรียนรู้ การเสนอรายงานให้คณะกรรมการนำ (ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ไปตรวจสอบ โดยจัดการประชุมกลุ่มย่อย ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของ (ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

6. การปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะจากข้อมูลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และข้อมูลความคิดเห็นจากการจัดประชุมสัมมนา

7. การจัดประชาพิจารณ์ ใน 4 ภาค ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุง (ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้มีความสมบูรณ์ และสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการยอมรับประโยชน์ และการนำไปใช้ ประกอบกับให้ผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ประเมินตนเองตาม (ร่าง)

มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

การวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนไทย (ชุดนิพนธ์, 2554) ใช้วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลหลัก/ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย

1. เอกสารมาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้สารสนเทศ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 1 เลือกแบบเจาะจงผู้มีผลงานการสอน การวิจัยหรือการเป็นที่ปรึกษา การวิจัยเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้สารสนเทศ และผู้ปฏิบัติงานการพัฒนาการเรียนรู้สารสนเทศในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 11 คน ครอบคลุมผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องในแง่มุมต่างๆ ทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท การศึกษานอกระบบ บริหารการศึกษา

การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อระดมความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนไทยและยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2 เลือกแบบเจาะจงผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ จำนวน 23 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศที่พัฒนาขึ้น โดยการตอบแบบสอบถามเพื่อหาคำดัชนีความสอดคล้อง

4. ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 3 เลือกแบบเจาะจง เน้นผู้ทรงคุณวุฒิระดับบริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาและการรู้สารสนเทศ เช่น ผู้บริหารการศึกษาระดับพื้นฐาน นักวิชาการ นักวิจัย จำนวน 12 คนเพื่อระดมความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์มาตรฐานและยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสังเคราะห์เนื้อหา การสรุปประเด็น การจัดกลุ่มเนื้อหา การพรรณนาและการสรุปความ ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2 นำเสนอในรูปสรุปความประกอบตารางและแผนภูมิ

2. กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดห้องสมุด

การวิจัยและพัฒนาตัวชี้วัดห้องสมุดจากงานวิจัยมีห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และห้องสมุดประชาชน

2.1 ตัวชี้วัดห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สถาบันราชภัฏ (จารุณี สุปิ่นะเจริญ, 2546) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (อนัญญา ทิมเกตุ, 2546) และ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน (วิมานพร รูปใหญ่ 2547) มีกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดใกล้เคียงกัน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร ระบบและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ

2. การสำรวจโดยแบบสอบถามชุดที่ 1 ที่สร้างขึ้นเพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 1 จากกลุ่มผู้บริหาร โดยให้ค่านำหนักคะแนนและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณภาพห้องสมุด เพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้

3. การสำรวจโดยแบบสอบถามชุดที่ 2 ที่สร้างขึ้นโดยคัดเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์การพิจารณา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 2 จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาให้ค่าน้ำหนักคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อคุณภาพ ของห้องสมุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ และคัดเลือกตัวบ่งชี้เพื่อนำเสนอเป็นตัว บ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการประกันคุณภาพห้องสมุด

2.2 ตัวชี้วัดห้องสมุดประชาชน

การพัฒนาตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยที่ได้พัฒนาขึ้นโดยมีกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ดังนี้ (ชุดิมา สัจจามันท์ และ บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2549)

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบใหญ่ องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวชี้วัด โดยเฉพาะตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งการพัฒนาตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง เช่น ตัวชี้วัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบ

2. การสร้างตัวชี้วัดเชิงทฤษฎีโดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่รวบรวมได้โดยยึดหลักเกณฑ์ความสอดคล้องและยึดหลักความจำเป็นเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวชี้วัดห้องสมุดประชาชน และนำผลมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาร่าง ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

3. การศึกษาระบบการรายงานผลการดำเนินงาน การนิเทศ ติดตามและประเมินผลห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย รวมทั้งการสัมภาษณ์เพิ่มเติมผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและประชาชน

4. การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาพัฒนาร่างองค์ประกอบใหญ่ องค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัด พร้อมกำหนดเกณฑ์การประเมินห้องสมุดประชาชน โดยอิงมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 องค์ประกอบใหญ่ ครอบคลุม 9 หมวดตามที่ปรากฏในมาตรฐาน

5. การจัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน จำนวน 9 คน ประกอบด้วย อาจารย์นักวิชาการด้านห้องสมุดประชาชน ผู้บริหารห้องสมุดขององค์การ

มาตรฐานระดับประเทศและรับผิดชอบเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการมาตรฐานห้องสมุดขององค์การระหว่างประเทศ ประธานแผนกมาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ผู้บริหารห้องสมุดที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพห้องสมุด ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนและการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารหน่วยงานที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชนและผู้บริหาร ห้องสมุดประชาชน จำนวน 8 คน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของตัวชี้วัดและเกณฑ์ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามกรอบประเด็นคำถามที่สร้างขึ้น และการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

6. การส่งแบบสอบถาม ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินห้องสมุดประชาชน ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2 จำนวน 34 ท่าน ประกอบด้วยผู้สอน นักวิชาการ นักวิชาชีพด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ การศึกษานอกระบบ การวัดและประเมินผลการศึกษา มาตรฐาน และการวางแผน ซึ่งมีประสบการณ์บริหารระดับรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการห้องสมุด หัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าหน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีผู้บริหารหน่วยงานเจ้าสังกัดที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชน และ ผู้บริหารห้องสมุดประชาชน คือ สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน และห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร พิจารณาความตรงของเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ขององค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัด หรือเกณฑ์ และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

7. การพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลห้องสมุดประชาชน และคู่มือการประเมินผลโดยคัดเลือกและปรับปรุงองค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินห้องสมุดประชาชน ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินห้องสมุดประชาชนแต่ละรายการ

8. การทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือที่มีลักษณะมาตรฐานค่า 5 ระดับ กับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน และประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ประกอบด้วย ผู้ใช้ และผู้ไม่เคยใช้ห้องสมุดประชาชน จำนวน 50 คน คำนวณความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยใช้สูตรแอลฟาของครอนบาค

9. การจัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับห้องสมุดประชาชน เพื่อวิพากษ์เครื่องมือการประเมินผล รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบ ตัวชี้วัดและเกณฑ์ และนำผลไปปรับปรุงเครื่องมือก่อนเก็บข้อมูล

มาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดในประเทศไทย

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เป็นองค์กรทางวิชาชีพที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือการกำหนดมาตรฐานห้องสมุด มาตรฐานห้องสมุดที่เกี่ยวข้องซึ่งสมาคมฯ ได้ประกาศใช้ ได้แก่ มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ.2549 และมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ.2550 แต่ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัด

มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ.2549 (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 2549) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้และการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพื่อการตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการของบุคคลและสังคม เพื่อส่งเสริมคุณภาพและพัฒนาห้องสมุดให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเกณฑ์และแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดสู่ มาตรฐานสากล แบ่งเนื้อหาเป็น 8 หมวด หมวด 1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ หมวด 2 การบริหาร หมวด 3 งบประมาณ หมวด 4 บุคลากร หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ หมวด 6 อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ หมวด 7 การบริการหมวด 8 เครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และหมวด 9 การประเมินคุณภาพห้องสมุด

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550 (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 2550) กำหนดแนวทางและเกณฑ์การบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยสู่ มาตรฐานสากล แบ่งเป็น 9 หมวด หมวด 1 ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ หมวด 2 การบริหารและโครงสร้าง หมวด 3 ความร่วมมือและเครือข่าย หมวด 4 งบประมาณและการเงิน หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ หมวด 6 การบริการ หมวด 7 บุคลากรห้องสมุด หมวด 8 อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ หมวด 9 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์

มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดโรงเรียนอันเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนได้อีกด้วย “มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี” จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการประเมิน คุณภาพห้องสมุดระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มี 4 หมวด หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ดังมีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา
ห้องสมุด

มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง

ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ มี 6 ตัวบ่งชี้

1.1 ผู้บริหารจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.2 ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน การดำเนินงานห้องสมุด โรงเรียน

1.3 ผู้บริหารจัดให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน

1.4 ผู้บริหารจัดให้มีครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุด
โรงเรียน

1.5 ผู้บริหารจัดหางบประมาณสำหรับพัฒนาห้องสมุด

1.6 ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการ
พัฒนาห้องสมุด มี 4 ตัวบ่งชี้

2.1 ผู้บริหารจัดให้ชุมชนมาใช้บริการห้องสมุดในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

2.2 ผู้บริหารจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

2.3 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นกรรมการงานห้องสมุด

2.4 ผู้บริหารสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆ เพื่อพัฒนาห้องสมุด
โรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง มี 3 ตัวบ่งชี้

3.1 ผู้บริหารเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้าน
ห้องสมุดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.2 ผู้บริหารใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

3.3 ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่าน

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู

2.1 ครูบรรณารักษ์ มี 5 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด

มาตรฐานที่ 2 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค

มาตรฐานที่ 3 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ

มาตรฐานที่ 4 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม

มาตรฐานที่ 5 ครูบรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 ครูผู้สอน มี 3 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 6 ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 7 ครูผู้สอนมีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน

มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ครูบรรณารักษ์

ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด มี 7 ตัวบ่งชี้

1.1 ครูบรรณารักษ์มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจการพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียน

1.2 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำแผนงาน / โครงการพัฒนาห้องสมุดที่มีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ชัดเจน

1.3 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำแผนงาน / โครงการห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน

1.4 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำโครงสร้างการปฏิบัติงาน (งานบริหารจัดการห้องสมุด งานประชาสัมพันธ์ งานเทคนิค งานบริการ และงานกิจกรรมอย่างครบถ้วน)

1.5 ครูบรรณารักษ์มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

1.6 ครูบรรณารักษ์มีการประเมินผลการดำเนินงาน

1.7 ครูบรรณารักษ์มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนางานห้องสมุด

มาตรฐานที่ 2 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค มี 7 ตัวบ่งชี้

2.1 ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.2 ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

- 2.3 ครอบรณารักษ์จัดหมวดหมู่ และทำบัตรรายการหรือทำรายการ (ด้วยฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์) ของทรัพยากรสารสนเทศ
- 2.4 ครอบรณารักษ์ปฏิบัติงานเทคนิคเพื่อเตรียมให้บริการ
- 2.5 ครอบรณารักษ์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน
- 2.6 ครอบรณารักษ์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้สะดวกต่อการเข้าถึงและให้บริการ
- 2.7 ครอบรณารักษ์สำรวจและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้
- มาตรฐานที่ 3 ครอบรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ มี 8 ตัวบ่งชี้
- 3.1 ครอบรณารักษ์จัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุดโรงเรียน
- 3.2 ครอบรณารักษ์จัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน
- 3.3 ครอบรณารักษ์มีการจัดการแนะนำการใช้ห้องสมุด
- 3.4 ครอบรณารักษ์จัดบริการการอ่าน และการศึกษาค้นคว้า
- 3.5 ครอบรณารักษ์จัดบริการยืม-คืน
- 3.6 ครอบรณารักษ์จัดบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- 3.7 ครอบรณารักษ์จัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย
- 3.8 ครอบรณารักษ์จัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต
- มาตรฐานที่ 4 ครอบรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม มี 3 ตัวบ่งชี้
- 4.1 ครอบรณารักษ์จัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 4.2 ครอบรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลาย
- 4.3 ครอบรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง
- มาตรฐานที่ 5 ครอบรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 4 ตัวบ่งชี้
- 5.1 ครอบรณารักษ์ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน
- 5.2 ครอบรณารักษ์เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน อย่างต่อเนื่อง
- 5.3 ครอบรณารักษ์เป็นสมาชิกสมาคมและหรือชมรมวิชาชีพ ที่เกี่ยวกับห้องสมุด
- 5.4 ครอบรณารักษ์สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

ครูผู้สอน มี 3 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 6 ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน มี 4 ตัวบ่งชี้

- 6.1 ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ
- 6.2 ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ
- 6.3 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้
- 6.4 ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้

มาตรฐานที่ 7 ครูผู้สอนมีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน มี 7 ตัวบ่งชี้

- 7.1 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย
- 7.2 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ
- 7.3 ครูผู้สอนประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- 7.4 ครูผู้สอนประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- 7.5 ครูผู้สอนประเมินผลงานที่เกิดจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
- 7.6 ครูผู้สอนรายงานผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อผู้บริหารโรงเรียน
- 7.7 ครูผู้สอนนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้

- 8.1 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการสอนและพัฒนาตนเอง
- 8.2 ครูผู้สอนเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานด้านห้องสมุดหรือแหล่งการเรียนรู้ / กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปีการศึกษา
- 8.3 ครูผู้สอนมีนิสัยรักการอ่าน

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 2 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน
ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ
มี 8 ตัวบ่งชี้

- 1.1 ผู้เรียนกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้
- 1.2 ผู้เรียนค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3 ผู้เรียนตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่เข้าถึงได้อย่างถูกต้อง
- 1.4 ผู้เรียนสรุป เรียบเรียงแนวคิดจากสารสนเทศที่ค้นพบได้
- 1.5 ผู้เรียนจัดเก็บ / เผยแพร่สารสนเทศได้
- 1.6 ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าได้
- 1.7 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
- 1.8 ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน มี 5 ตัวบ่งชี้

- 2.1 ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ
- 2.2 ผู้เรียนยืมหนังสืออย่างสม่ำเสมอ
- 2.3 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ
- 2.4 ผู้เรียนมีปริมาณการอ่านหนังสือเพิ่มเติมที่เหมาะสมกับระดับชั้น

หมวดที่ 4 ทรัพยากรสารสนเทศ มี 2 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุดีพิมพ์

มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ดีพิมพ์

ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุดีพิมพ์

- 1.1 ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร
ในปริมาณที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของ
ผู้ใช้บริการ
- 1.2 ห้องสมุดมีหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรและตอบสนองความหลากหลาย
จำนวน 20 เล่มขึ้นไปต่อนักเรียนหนึ่งคน

- 1.3 ห้องสมุด มีหนังสืออ้างอิง 1 เล่ม ต่อนักเรียน 20 คน และมี
- 1.3.1 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 1 เล่มต่อนักเรียน 100 คน
- 1.3.2 สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 1 ชุดต่อนักเรียน 100คน (ถ้านักเรียน 1,000 คนขึ้นไปมี 10 ชุด)
- 1.3.3 เอกสารหลักสูตรสำหรับครู ได้แก่ หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรครบทุกชั้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.4 ห้องสมุดมีวารสาร / นิตยสารที่มีการบอกรับเป็นสมาชิกต่อเนื่อง 5 ชื่อเรื่องขึ้นไป
- 1.5 มีหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อเรื่องขึ้นไป

มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ มี 1 ตัวอย่าง

- 2.1 มีวัสดุ สื่อประกอบการเรียนรู้ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในปริมาณที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้ใช้บริการ ดังนี้
1. ลูกโลก 1 ลูก
 2. แผนที่
 3. เกม 10 เกม
 4. ของเล่นเสริมทักษะ 10 ชุด
 5. ชุดภาพพลิก 5 ชุด
 6. วิดีทัศน์ 20 เรื่อง
 7. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 5 ชุด (เฉพาะโรงเรียนที่มีคอมพิวเตอร์)
 8. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 9. อินเทอร์เน็ต 2 ชุดขึ้นไปหรือเหมาะสมกับผู้ให้บริการ ในห้องสมุด (เฉพาะโรงเรียนที่มีโครงข่ายโทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ใช้ในห้องสมุด)

ตารางเปรียบเทียบมาตรฐานห้องสมุด

มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ.2549 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ	มาตรฐานห้องสมุดประชาชนของ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ พ.ศ. 2550	มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2552
หมวด 1 วิทยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์	หมวด 1 ปรัชญา พันธกิจ และ วัตถุประสงค์	หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร
หมวด 2 การบริหาร	หมวด 2 การบริหาร	หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู
หมวด 3 งบประมาณ	หมวด 3 ความร่วมมือและเครือข่าย	หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน
หมวด 4 บุคลากร	หมวด 4 งบประมาณและการเงิน	หมวดที่ 4 มาตรฐานด้าน ทรัพยากรสารสนเทศ
หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ	หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ	
หมวด 6 อาคาร สถานที่และ ครุภัณฑ์	หมวด 6 การบริการ	
หมวด 7 การบริการ	หมวด 7 บุคลากรห้องสมุด	
หมวด 8 เครือข่ายและความ ร่วมมือระหว่างห้องสมุด	หมวด 8 อาคาร สถานที่และ ครุภัณฑ์	
หมวด 9 การประเมินคุณภาพ ห้องสมุด	หมวด 9 การสื่อสารและการ ประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	

โดยสรุปจะพบว่ามาตรฐานห้องสมุด มาตรฐานห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทยครอบคลุมประเด็นหลักหรือองค์ประกอบใกล้เคียงกัน

ต่างประเทศ

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุดที่จัดทำโดยองค์กรมาตรฐานสากล มีมาตรฐานด้านสารสนเทศและการเอกสาร และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุด ISO 11620: 1998 Information and documentation – library performance indicators และตัวชี้วัดเพิ่มเติม ISO 11620: 1998/ Amd. 1: 2003 Additional performance indicators for libraries และต่อมาได้จัดทำมาตรฐาน

ISO/TR 20983 (2003-11-01) กำหนดตัวชี้วัดการบริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การบริการ กิจกรรม หรือประเด็น และตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ดังนี้

บริการ กิจกรรมหรือประเด็นที่วัด	ตัวชี้วัด
B 1 การรับรู้ของผู้ใช้	
B 1.1 ทั่วไป	B 1.1.1 ความพึงพอใจของผู้ใช้
B 2 บริการ	
B 2.1 ทั่วไป	B 2.1.1 ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการ B 2.1.2 ค่าใช้จ่ายต่อหัวของผู้ใช้ B 2.1.3 การมาใช้ห้องสมุดต่อจำนวนประชากร B 2.1.4 ค่าใช้จ่ายต่อการมาใช้ห้องสมุด
B 2.2 การบริการทรัพยากรสารสนเทศ	B 2.2.1 จำนวนซื้อเรื่องที่มีให้บริการ B 2.2.2 จำนวนซื้อเรื่องที่ผู้ใช้ต้องการซึ่งห้องสมุดมี B 2.2.3 ร้อยละของซื้อเรื่องที่ผู้ใช้ต้องการซึ่งห้องสมุดมีบริการ B 2.2.4 จำนวนซื้อเรื่องที่ผู้ใช้ต้องการซึ่งสามารถจัดหาได้

บริการ กิจกรรมหรือประเด็นที่วัด	ตัวชี้วัด
	B 2.2.5 การใช้ภายในห้องสมุดต่อรายหัวประชากร กลุ่มเป้าหมาย B 2.2.6 อัตราการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ B 2.2.7 อัตราทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่มีการใช้ B 2.2.8 การจัดชั้นถูกต้อง
B 2.3 การค้นคืนเอกสาร	B 2.3.1 เวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ จากชั้นปิด B 2.3.2 เวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ จากพื้นที่เปิด
B 2.4 การยืมทรัพยากรสารสนเทศ	B 2.4.1 จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืม B 2.4.2 การยืมต่อรายหัวประชากร B 2.4.3 ทรัพยากรสารสนเทศที่ถูกยืมต่อรายหัวประชากร B 2.4.4 ค่าใช้จ่ายต่อการยืม B 2.4.5 การยืมต่อรายหัวบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเต็มเวลา
B 2.5 บริการนำส่งเอกสารจากแหล่ง	ภายนอก B 2.5.1 ความเร็วในการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด
B 2.6 คำถามและบริการอ้างอิง	B 2.6.1 อัตราคำถามที่ตอบได้ถูกต้อง
B 2.7 การค้นหาสารสนเทศ	B 2.7.1 อัตราความสำเร็จในการค้นหาสารสนเทศจากรายการชื่อเรื่อง B 2.7.2 อัตราความสำเร็จในการค้นหาสารสนเทศจากรายการหัวเรื่อง

บริการ กิจกรรมหรือประเด็นที่วัด	ตัวชี้วัด
B 2.8 การให้การศึกษาผู้ใช้	(ไม่มีการกำหนดตัวชี้วัด)
B 2.9 สิ่งอำนวยความสะดวก	B 2.9.1 สิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้บริการ B 2.9.2 อัตราการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก B 2.9.3 อัตราที่นั่งที่ถูกใช้ B 2.9.4 ระบบอัตโนมัติที่จัดให้บริการ

มาตรฐาน ISO/TR 20983 (2003-11-01) กำหนดตัวชี้วัดการบริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยจัดกลุ่มตามการจำแนกในมาตรฐาน ISO 11620: 1998 (1) ดังนี้

บริการกิจกรรมหรือประเด็นที่วัด	ตัวชี้วัด
B 1 บริการประชาชน	
B 1.1 ทั่วไป	B 1.1.1 ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์
B 2.2 การบริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์	B 1.2.1 ร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์
B 1.3 การค้นคืนสารสนเทศ	B 1.3.1 จำนวนเอกสารที่ดาวน์โหลดต่อช่วงเวลาที่กำหนด B 1.3.2 ค่าใช้จ่ายต่อช่วงเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต B 1.3.3 ค่าใช้จ่ายต่อรายการดาวน์โหลดเอกสาร

บริการ กิจกรรมหรือประเด็นที่วัด	ตัวชี้วัด
	B 1.3.4 ร้อยละของการถูกปฏิเสธการเข้าใช้บริการ
	B 1.3.5 ร้อยละของการใช้รายการ โอแพคจาก ระยะไกล
	B 1.3.6 ร้อยละของการเข้าใช้ห้องสมุดทางเว็บไซต์ ต่อการเข้าใช้ห้องสมุดทั้งหมด
B 1.4 คำถามและบริการอ้างอิง	
	B 1.4.1 ร้อยละของคำถามที่ได้รับทาง อิเล็กทรอนิกส์
B 1.5 การให้ศึกษาผู้ใช้	
	B 1.5.1 จำนวนการเข้ารับการอบรมการบริการ อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้ต่อรายหัวประชากร
B 1.6 สิ่งอำนวยความสะดวก	
	B 1.6.1 จำนวนชั่วโมงที่เปิดให้บริการคอมพิวเตอร์ ต่อรายหัวประชากร
	B 1.6.2 จำนวนประชากรต่อคอมพิวเตอร์ที่ ให้บริการผู้ใช้
	B 1.6.3 อัตราการใช้คอมพิวเตอร์ที่จัดให้บริการ
B 2 การบรรจุและการใช้ทรัพยากรบุคคล	
B 2.1 การฝึกอบรมบุคลากร	
	B 2.1.1 จำนวนการมาเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศและที่เกี่ยวข้องอย่าง เป็นทางการต่อจำนวน บุคลากร
B 2.2 การปฏิบัติงานของบุคลากร	B 2.2.1 ร้อยละของบุคลากรห้องสมุดที่ทำหน้าที่ จัดหาและพัฒนาบริการอิเล็กทรอนิกส์

บริการกิจกรรมหรือประเด็นที่วัด	ตัวชี้วัด
B 3 งานเทคนิค	
B 3.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	B 3.1.1 เวลาเฉลี่ยในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ
B 3.2 การดำเนินการกระบวนการทางเทคนิค	B 3.2.1 เวลาเฉลี่ยในการดำเนินการกระบวนการทางเทคนิค
B 3.3 การทำรายการ	B 3.3.1 ค่าใช้จ่ายต่อชื่อเรื่องในการทำรายการ
B 4 การส่งเสริมการบริการ	(ไม่ระบุตัวชี้วัด)
B 5 การบริการผู้ใช้	B 5.1.1 บุคลากรที่ทำหน้าที่บริการผู้ใช้ต่อรายหัวประชากร
	B 5.1.2 ร้อยละของบุคลากรที่ทำหน้าที่บริการผู้ใช้ต่อจำนวนบุคลากรทั้งหมด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำแนกเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมีชีวิต

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐาน

ชูดิมา สัจจันันท์ (2548) วิเคราะห์แนวคิดมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของประเทศไทยและต่างประเทศและเพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงพัฒนา โดยอิงกระบวนการพัฒนามาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกระบวนการวิจัย

อย่างมีระบบโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การสอบถาม การสัมภาษณ์ และการจัดประชุมสนทนากลุ่ม เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์แนวคิดมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของประเทศไทยและต่างประเทศ ภาพรวมพบว่า คำเรียกชื่อมาตรฐานห้องสมุดประชาชนทั้งของไทยและต่างประเทศมีความหลากหลาย ภาษาไทย มีคำว่า มาตรฐาน เกณฑ์ ระเบียบ คำสั่ง ชื่อภาษาอังกฤษ เช่น standards, guidelines, rules, act หน่วยงานที่พัฒนาหรือประกาศใช้มาตรฐานห้องสมุดประชาชนประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ระดับกระทรวงหรือกรมที่รับผิดชอบกำกับดูแลกิจการห้องสมุดประชาชน มลรัฐหรือองค์กรส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบกำกับดูแลกิจการห้องสมุดประชาชน และสมาคมวิชาชีพ ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของการพัฒนาหรือการนำมาตราฐานห้องสมุดประชาชนไปใช้ มีทั้งระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับรัฐหรือระดับองค์กร ระดับของมาตรฐานที่นำเสนอมีทั้ง มาตรฐานขั้นต่ำ มาตรฐานเป็นขั้นหรือลดหลั่น และมาตรฐานตามระดับผลการดำเนินงานหรือผสมผสาน การนำเสนอเนื้อหาของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพ มาตรฐานเชิงปริมาณ และการผสมผสาน การบังคับใช้มาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกเป็นมาตรฐานบังคับใช้ และ มาตรฐานไม่บังคับใช้หรือมาตรฐานใช้ตามความสมัครใจ ไม่มีบทลงโทษ แต่พบว่ามีผลต่อการประเมินหรือการประกันคุณภาพห้องสมุดซึ่งโดยทั่วไปจะใช้มาตรฐานห้องสมุด เพื่อการอ้างอิงหรือเป็นแนวทางการประเมินห้องสมุดประชาชน

เนื้อหาของมาตรฐานครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการบริการห้องสมุด โดยทั่วไปมีภาพรวมและหัวข้อสำคัญของเนื้อหาใกล้เคียงกันเช่นเดียวกับมาตรฐานห้องสมุดประเภทอื่นๆ หัวข้อสำคัญซึ่งครอบคลุมในมาตรฐานประกอบด้วยการบริหารและโครงสร้างองค์กร การเงิน และงบประมาณ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ บุคลากร อาคารสถานที่ เทคโนโลยี เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือและข่ายงาน การประชาสัมพันธ์ การตลาด รายละเอียดในเนื้อหาของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่สอดคล้องกัน ยกเว้นมาตรฐานเชิงปริมาณซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศการนำมาตราฐานห้องสมุดประชาชนไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการหรือการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนต้องใช้ประกอบกับมาตรฐานหรือแนวทางทางวิชาชีพเฉพาะด้าน และมาตรฐานหรือแนวทางที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศและของสากล ซึ่งอาจกำหนดเป็นมาตรฐานหรือแนวทางสำหรับการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยตรง หรือ มาตรฐานการดำเนินงานห้องสมุดโดยทั่วไป ซึ่งห้องสมุดประชาชนนำมาใช้เพื่อช่วยให้การ

ดำเนินงานเป็นมาตรฐานสากล สามารถ เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับห้องสมุดประเภทอื่นๆ ในท้องถิ่น หรือในระดับประเทศและระดับสากลได้

การพัฒนาข้อเสนอแนะร่างมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย สะท้อนบริบทของการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกและสังคมไทย โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาของไทย การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งมีบทบาทสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพและบทบาทของห้องสมุด และผลกระทบต่อมาตรฐานห้องสมุดรูปแบบเดิม การพัฒนาบทบาทของห้องสมุดประชาชนในระดับสากล การบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนที่เน้นการบริการโดยมีกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนเป็นศูนย์กลาง การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการองค์กร ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐ เป็นมาตรฐานทั้งเชิงคุณภาพ และมีเชิงปริมาณประกอบในบางรายการ โดยมาตรฐานเชิงปริมาณเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ อิงตัวเลขตามแนวทางที่กำหนดในมาตรฐานการบริการห้องสมุดประชาชน “The Public Library Service IFLA/ UNESCO Guidelines for Development” (2001) เป็นหลักประกอบกับผลการสังเคราะห์มาตรฐานห้องสมุดประชาชนและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยแบ่งเป็น 9 หมวด หมวด 1 ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ หมวด 2 การบริหารและโครงสร้าง หมวด 3 ความร่วมมือและเครือข่าย หมวด 4 งบประมาณและการเงิน หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ หมวด 6 การบริการ หมวด 7 บุคลากรห้องสมุด หมวด 8 อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ หมวด 9 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์

อร ไชยพรพัฒนา หฤทัย อายปรุ สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2552) พัฒนา (ร่าง) มาตรฐานการจัดแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์เป็นการวิจัยเอกสาร แหล่งข้อมูลประกอบด้วย แหล่งข้อมูลเอกสารจำนวน 43 รายการ และแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดแหล่งเรียนรู้ ในการประชาพิจารณ์ใน 4 ภาคภูมิศาสตร์ มีการตรวจสอบความเหมาะสมของ (ร่าง) มาตรฐานด้านประโยชน์ ด้านการยอมรับ และด้านการนำไปใช้ โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามและความคิดเห็นจากการประชาพิจารณ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามาตรฐานการจัดแหล่งการเรียนรู้ มีความตรงเชิงโครงสร้างจากผลการวิเคราะห์ ลิสรัด ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานความเป็นแหล่งเรียนรู้ มาตรฐานการจัดการแหล่งการเรียนรู้ และมาตรฐานผลการจัดการเรียนรู้และผลกระทบ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบอิงเกณฑ์ ผลจากการประชาพิจารณ์และการ

ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าควรเร่งจัดคู่มือ/เอกสารประกอบการนำร่างมาตรฐานไปทดลองใช้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงมาตรฐานก่อนนำไปประกาศใช้จริง

มาตรฐานทั่วไปและตัวบ่งชี้การจัดแหล่งการเรียนรู้ปรากฏในตารางต่อไปนี้

มาตรฐานทั่วไป	ตัวบ่งชี้
<p>1. มาตรฐานความเป็นแหล่งการเรียนรู้</p> <p>1.1 หลักการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้</p> <p>1.1.1 โอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้</p> <p>1.1.2 การมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งการเรียนรู้</p> <p>1.2 องค์กรความรู้</p> <p>1.3 ความเป็นพลวัตของแหล่งการเรียนรู้</p>	<p>1. ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงการบริการที่เสมอภาคในทุกรูปแบบ</p> <p>2. ผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการบริการที่เสมอภาคในทุกรูปแบบ</p> <p>1. มีการทำงานแบบร่วมมือกับชุมชนในการสร้างการเรียนรู้</p> <p>2. มีการสร้างเครือข่ายในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น</p> <p>1. มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับลักษณะและบริบทของแหล่งการเรียนรู้</p> <p>2. มีเนื้อหาสาระที่สนองความต้องการของผู้รับบริการ</p> <p>1. มีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจุบันและทันสมัย</p> <p>2. มีการขยายตัวด้านรูปแบบการให้บริการที่หลากหลาย</p>
<p>2. มาตรฐานการจัดการแหล่งการเรียนรู้</p> <p>2.1 ความพร้อมด้านปัจจัย</p> <p>2.1.1 ความพร้อมด้านงบประมาณ ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก</p>	<p>1. งบประมาณ ทรัพยากร และสื่อการเรียนรู้มีจำนวนเพียงพอ</p> <p>2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและจำเป็นต่อการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้</p>

มาตรฐานทั่วไป	ตัวบ่งชี้
2.1.2 ความพร้อมด้านพื้นที่ อาคาร และสถานที่ 2.1.3 ความพร้อมด้านบุคลากร	1. มีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ 2. มีระบบการรักษาความสะอาดและปลอดภัย 3. พื้นที่ให้บริการมีความเหมาะสมกับจำนวนผู้รับบริการ 4. มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ 1. บุคลากรมีจำนวนเพียงพอสำหรับการดำเนินงาน 2. บุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้
2.2 การวางระบบบริหารจัดการ 2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2.4 การปรับปรุงพัฒนาการบริการ	1. มีการวางระบบบริหาร การกำกับ ติดตาม และประเมินการปฏิบัติงาน 2. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3. มีการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4. มีการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร 1. มีการวางระบบประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ 2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้รับบริการเป็นสำคัญ 3. มีการจัดทำสื่อ/เอกสารสำหรับการเรียนรู้ 4. มีการจัดผู้แนะนำและให้คำปรึกษาสำหรับการเรียนรู้ 1. มีการประเมินผลทำให้บริการตามเป้าหมายที่กำหนด 2. มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการให้บริการ
3. มาตรฐานผลการเรียนรู้และผลกระทบ 3.1 ผลการจัดการเรียนรู้และผลกระทบ	1. ร้อยละของผู้รับบริการที่มีความพึงพอใจ 2. ผลการเรียนรู้ที่เกิดกับผู้รับบริการ 3. ผลกระทบจากการจัดแหล่งการเรียนรู้ 4. การพัฒนาการเรียนรู้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชนและสังคม

ชุดิมา สัจจันันท์ (2554) พัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนไทย
วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลหลัก/ผู้ให้ข้อมูลหลัก
ประกอบด้วย ผลการมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย เรียกว่า “6 รู้” ครอบคลุมรายการ
มาตรฐานต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศในการเรียนรู้
และการดำรงชีวิต

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ รู้วิธีและใช้เครื่องมือค้นหาสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกสารสนเทศที่ต้องการ

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนสามารถรวบรวม จัดระบบ สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศ

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนสามารถนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้สร้างความรู้และผลิตงานอย่าง
สร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนมีจริยธรรม เคารพกฎหมายและมีความรับผิดชอบต่อสังคมใน
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจากผลการวิจัยของจารุณี สุปิ่นะเจริญ
(2546) อนัญญา ทิมเกตุ (2546) และ วิมานพร รูปใหญ่ (2547) พบว่ามีองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้
คุณภาพร่วมกัน ดังนี้

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณภาพ
1. ปณิธาน วิสัยทัศน์ และแผนการ ดำเนินงาน 1.1 ปณิธาน วิสัยทัศน์ และแผนการ ดำเนินงาน	1. มีปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ 2. มีนโยบายและวัตถุประสงค์ในการบริหารงาน 3. มีพันธกิจที่สอดคล้องกับของนโยบายและ วัตถุประสงค์ห้องสมุด

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณภาพ
	4. มีแผนการดำเนินงาน 5. มีการดำเนินงานตามแผน 6. มีการประเมินและปรับแผน
2. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน (ระบบ และบริการ ห้องสมุด) 2.1 ทรัพยากรสารสนเทศ	1. มีจำนวนหนังสือตามมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 2. มีทรัพยากรสารสนเทศสอดคล้องกับนโยบายและพันธกิจของสถาบันต้นสังกัด 3. มีทรัพยากรสารสนเทศตรงตามความต้องการของผู้ใช้ 4. มีทรัพยากรสารสนเทศที่ส่งเสริมหลักสูตรและกิจกรรมทางวิชาการ 5. มีสื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการศึกษาหลายประเภท
2.2 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ	1. มีการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ 2. มีเกณฑ์เพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของสถาบัน 3. มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหลายประเภท 4. มีการแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 5. มีระบบดำเนินการเทคนิคเป็นไปอย่างรวดเร็ว 6. มีการดำเนินการทางเทคนิคที่สามารถให้ผู้ใช้งานทรัพยากรสารสนเทศในกรณีเร่งด่วนได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว 7. มีการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดเรียงหนังสือบนชั้น

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณภาพ
	8. มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความวารสารเพื่อจัดทำวารสารที่ชัดเจน 9. มีการตรวจสอบความถูกต้องของฐานข้อมูลในการสร้างรายการใหม่ 10. มีนโยบายบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ
2.3 การบริการ	1. มีบริการยืม-คืนอัตโนมัติ 2. มีบริการยืม-คืนที่สะดวกรวดเร็ว 3. มีบริการสอนการค้นทรัพยากรสารสนเทศ 4. มีบริการสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5. มีบริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลซีดีรอม 6. มีการส่งเสริมให้มีการใช้ห้องสมุด 7. มีการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ 8. มีการจัดบริการที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้ 9. มีการให้บริการที่เป็นไปตามข้อตกลงกับผู้ใช้ 10. มีความรวดเร็วในการให้บริการ 11. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมห้องสมุด 12. มีการพัฒนาคุณภาพการบริการ 13. มีการสำรวจความต้องการหรือประเมินการบริการ
2.4 เทคโนโลยีสารสนเทศ	1. เครื่องคอมพิวเตอร์มีจำนวนเพียงพอ 2. มีโปรแกรมสำหรับงานห้องสมุด แต่ละระบบสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ 3. มีการตรวจสอบ ซ่อมบำรุง และดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ 4. ผู้ใช้เข้าถึงสารสนเทศได้สะดวกและรวดเร็วโดยติดต่อผ่านระบบห้องสมุด

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณภาพ
	5. มีโฮมเพจที่มีรายละเอียดสำคัญของห้องสมุดครบถ้วน 6. มีระบบสารสนเทศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน
3. ด้านการบริหาร 3.1 โครงสร้างและการบริหาร	1. มีสถานภาพเทียบเท่าหน่วยงานทางวิชาการระดับคณะ 2. มีผู้บริหารที่ขึ้นตรงกับผู้บริหารสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัด 3. มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุดอย่างชัดเจน 4. มีคณะกรรมการกำหนดนโยบายของห้องสมุด 5. มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร
3.2 บุคลากรห้องสมุด	1. มีระบบบริหารงานบุคคลโดยมีการกำหนดตำแหน่งและการประเมินผล 2. มีการคัดเลือกและสรรหาบุคลากรอย่างเสมอภาคและยุติธรรม 3. บุคลากรมีทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้ 4. บุคลากรมีความเต็มใจและให้บริการด้วยความสุภาพ 5. บุคลากรมีภาพลักษณ์เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ 6. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ 7. มีการพัฒนาจิตสำนึกในการบริการให้แก่บุคลากร 8. มีการประเมินเพื่อพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณภาพ
3.3 อาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาคารห้องสมุดมีระบบควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงสว่าง ไฟฟ้าสำรอง 2. มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานและบริการ 3. มีระบบการจัดเก็บ และเบิก-จ่ายพัสดุที่มีประสิทธิภาพ 4. บริเวณและสิ่งแวดลอมในการให้บริการที่สะดวกในการเข้าใช้ 5. มีครุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน
4. ด้านการเงินและงบประมาณ 4.1 การเงินและงบประมาณ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการกำหนดนโยบายและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่เหมาะสม 2. มีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินรายได้
5. ด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพ 5.1 การประเมินคุณภาพห้องสมุด	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการประเมินคุณภาพห้องสมุด 2. มีการตรวจสอบติดตามคุณภาพภายใน 3. มีการกำหนดแผนการตรวจสอบคุณภาพ 4. มีการตรวจสอบ ติดตามประสิทธิผล บันทึกลงแจ้งผล 5. มีการประเมินคุณภาพห้องสมุดตามขั้นตอนมาตรฐานและอนุมัติตามกระบวนการ

2.2 ตัวชี้วัดห้องสมุดประชาชน

ผลการวิจัยของชุดิมา สัจจามันท์ บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2549) พบว่าตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบใหญ่ และดำเนินการในสองมิติคือมิติของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน มีองค์ประกอบย่อย 28 องค์ประกอบย่อย และ 66 ตัวชี้วัด และมิติของประชาชนผู้ใช้บริการ/กลุ่มเป้าหมาย มี 16 องค์ประกอบย่อย และ 49 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจำแนกเป็นสองมิติ ดังนี้

ตัวชี้วัดอิมิตีของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน มีดังนี้

1. ปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร สอดคล้องกัน
2. การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดอย่างกว้างขวาง
3. เป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของห้องสมุดมีความสอดคล้องและสนับสนุนปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของห้องสมุด หน่วยงานเจ้าสังกัด และยุทธศาสตร์ การพัฒนาของรัฐ
4. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด
5. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัด ของห้องสมุด
6. ร้อยละของความสำเร็จของการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด
7. คณะกรรมการห้องสมุด
8. ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ และดำเนินงาน
9. การพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด
10. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด
11. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงาน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม
12. การรายงานและเผยแพร่ผลงานเป็นลายลักษณ์อักษร
13. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือ สถาบันและแหล่งเรียนรู้
14. ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด
15. ความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น
16. การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย
17. จำนวนงบประมาณประจำปีที่ห้องสมุดได้รับการจัดสรรเฉลี่ยต่อปีต่อรายหัวประชากร กลุ่มเป้าหมาย
18. ร้อยละของการเพิ่มของงบประมาณที่หน่วยงานเจ้าสังกัดจัดสรรให้แต่ละปีต่อรายหัว ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
19. ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ

20. จำนวนแหล่งรายได้ประจำอื่นนอกเหนือจาก งบประมาณที่ได้รับ
21. ความบ่อยครั้งในการจัดกิจกรรมหารายได้หรือระดมทุนของห้องสมุด
22. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
23. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา
24. เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา
25. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มี (ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
ต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
26. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาเพิ่มขึ้น (ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และ
สื่ออิเล็กทรอนิกส์) ในรอบปีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
27. การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ
28. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
29. การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมีความถูกต้อง
30. การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ
31. การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ
32. ระเบียบการบริการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน
33. จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์
34. บุคลากรประจำห้องสมุดรับผิดชอบการบริการห้องสมุด
35. การจัดระบบบริการที่เอื้อให้ผู้ใช้บริการใช้บริการด้วยตนเอง
36. สัดส่วนของจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย
37. ประเภทของการบริการ
38. กลุ่มประชาชนที่จัดบริการ
39. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
ทั้งหมด
40. ร้อยละของสมาชิกห้องสมุดที่เพิ่มขึ้นต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด
41. ร้อยละของการมาใช้ห้องสมุดต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
42. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีต่อจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดที่มี
43. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย

44. ร้อยละของการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
45. ร้อยละของการใช้ฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ (โอแพค) จากภายนอกต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
46. ร้อยละของการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดต่อการใช้ห้องสมุดทั้งหมด
47. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
48. วิธีการให้การศึกษาผู้ใช้
49. วุฒิการศึกษาของหัวหน้าห้องสมุด
50. วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์
51. จำนวนบุคลากรต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย
52. มีระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
53. มีนโยบายและแผนพัฒนามูลฐาน
54. ร้อยละของงบประมาณพัฒนามูลฐานที่ได้รับการจัดสรรแต่ละปีต่องบประมาณทั้งหมดที่ได้รับ
55. จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนามูลฐานในรูปแบบต่างๆ
56. ร้อยละของบุคลากรวิชาชีพของห้องสมุดที่เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ
57. สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด
58. ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด
59. การจัดอาคารสถานที่ พื้นที่อาคารห้องสมุด
60. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
61. ระบบแสงสว่าง ระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันสาธารณภัยและระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น
62. ครุภัณฑ์ของห้องสมุด
63. ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกห้องสมุด
64. แผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด
65. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
66. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัดในมิติของประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการ

1. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่รับรู้ปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดต่อจำนวนประชากร กลุ่มเป้าหมาย
2. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าใจปรัชญา พันธกิจวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดต่อจำนวนประชากร กลุ่มเป้าหมาย
3. ร้อยละของความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้กับปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
4. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่มีความเชื่อมั่นหรือตระหนักในการดำเนินการตามปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
5. ร้อยละของสมาชิกที่มีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมด
6. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
7. ระดับของการรับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุด
8. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด
ระดับความรวดเร็วหรือลดขั้นตอนการรับบริการ
9. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
10. ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายห้องสมุด
11. ร้อยละของสมาชิกที่เป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมด
12. ร้อยละของผู้เคยบริจาคทรัพย์สิน หนังสือ หรือสิ่งของบำรุงห้องสมุด
13. ร้อยละของผู้ใช้ที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการระดมทุนหรือหารายได้ให้ห้องสมุดต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
14. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดหา
15. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อความหลากหลายของเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดหา
16. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อจำนวนทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
17. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

18. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบำรุงรักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
19. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ
20. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
21. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการจัดเก็บ/จัดเรียงทรัพยากรสารสนเทศ
22. ร้อยละของสมาชิกห้องสมุดต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
23. ร้อยละของผู้ใช้บริการห้องสมุดต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
24. ร้อยละของผู้เข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อจำนวน ผู้ใช้ห้องสมุด
25. ร้อยละของผู้ใช้รายการทรัพยากรสารสนเทศ (โอแพค) ของห้องสมุดต่อจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด
26. ร้อยละของผู้ใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดต่อจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด
27. ร้อยละของการใช้บริการห้องสมุดแต่ละประเภทต่อจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด
28. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุดต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
29. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อวัน เวลา และจำนวนชั่วโมงทำการของห้องสมุด
30. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการจัดระบบการบริการของห้องสมุด
31. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อกิจกรรมของห้องสมุด
32. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อความรู้ ความสามารถของบรรณารักษ์
33. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์
34. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบุคลากรอื่นๆ ของห้องสมุด
35. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อสถานที่ตั้งของห้องสมุด
36. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อสภาพแวดล้อมของห้องสมุด
37. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่ออาคารห้องสมุด
38. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการจัดพื้นที่ห้องสมุด
39. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ
40. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อแสงสว่างภายในห้องสมุด
41. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบการรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของ

ห้องสมุด และผู้ใช้บริการ

42. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบป้องกัน สารสนเทศ
43. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้นของห้องสมุด
44. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อครุภัณฑ์ของห้องสมุด
45. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่รับรู้ข่าวสารห้องสมุด
46. จำนวนสื่อหรือช่องทางที่ประชากรกลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารห้องสมุด
47. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบการสื่อสารของห้องสมุด
48. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด
49. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

เกณฑ์การประเมิน ในแต่ละตัวชี้วัด จะมีแบบสำรวจข้อมูลผลการดำเนินงาน ในลักษณะต่างๆ โดยให้เลือกตอบ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดแบบเลือกตอบไว้ดังนี้

1. แบบเลือกตอบตามผลการดำเนินงานหรือสภาพที่เป็นจริงซึ่งผู้วิจัยได้กำหนด คำตอบไว้ใน ลักษณะเป็นอิสระต่อกันตามผลการดำเนินงาน อาจเป็นคำตอบเชิงพรรณนาหรือลักษณะคำตอบที่แสดง ร้อยละ/จำนวน/สัดส่วน

2. แบบเลือกตอบตามลำดับการปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติเป็นลำดับต่อเนื่องกัน

3. แบบเลือกตอบตามคำตอบแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ระดับน้อยที่สุด (1) น้อย (2) ปานกลาง (3) มาก (4) มากที่สุด (5) และไม่ได้ปฏิบัติหรือไม่มีผลการดำเนินงาน (6) เกณฑ์การ ประเมินผ่านกำหนดไว้ 3.00 ทั้งในการพิจารณาเป็นภาพรวมและรายองค์ประกอบ นอกจากนี้ หน่วยงานยังสามารถตรวจสอบระดับการพัฒนาของห้องสมุดประชาชนได้โดยเทียบค่าคะแนน คำตอบแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

คู่มือการใช้ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นคู่มือให้ห้องสมุดประชาชนและหน่วยงานที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชน รวมทั้งสมาคม วิชาชีพได้นำไปใช้เป็นแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน อันจะทำให้ ทราบขีดความสามารถและระดับการบรรลุมาตรฐานที่พึงประสงค์ของห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่ง จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่ มาตรฐานสากล ส่งเสริมบทบาทของห้องสมุดประชาชนในการสร้างสังคมการเรียนรู้ อันจะ ส่งผลต่อการพัฒนาคนและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สอธ.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สอธ. ครอบคลุมการวิจัยประเมินผลโครงการ และการสังเคราะห์องค์ความรู้ ดังนี้

การวิจัยติดตามประเมินผลโครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต ครั้งที่ 2 ชูติมา สัจจามันท์ และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2553) ใช้ทั้งระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนที่ได้รับรางวัลจากโครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต ครั้งที่ 2 จำนวน 10 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ บรรณารักษ์ จำนวน 10 คน ผู้บริหารจำนวน 10 คน ผู้ใช้บริการที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 589 คน ผู้ใช้บริการที่สนทนากลุ่ม จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น 669 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามบรรณารักษ์ แบบสอบถามผู้ใช้บริการ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปตาราง และแผนภาพประกอบการบรรยาย การประเมินกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 จึงถือว่าเรื่องที่ประเมินมีความเหมาะสมระดับมาก ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปสรุปความและความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการติดตามประเมินโครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิตครั้งที่ 2 จัดโดย สอธ. พบว่าทั้งบรรณารักษ์ ผู้บริหารและผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการนี้โดยรวมมีความเหมาะสมในการดำเนินงาน มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ระดับมาก โครงการนี้ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัว ความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ยั่งยืนของชุมชน ช่วยสร้างเสริมนิสัย รักการอ่าน ใฝ่รู้และรักการเรียนรู้แก่ผู้ใช้บริการ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต และขับเคลื่อนชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และสังคมการเรียนรู้ สร้างเจตคติที่ดี ความพึงพอใจและความภาคภูมิใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การได้รับรางวัลทำให้ห้องสมุดเป็นที่รู้จัก มีผู้มาศึกษาคูงาน ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุดและบรรณารักษ์ และสร้างโอกาสการพัฒนางานห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง

2) ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน โครงการพบว่ามีความเหมาะสมระดับมาก เรียงตามลำดับคือการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดประกวดห้องสมุดมีชีวิตและกระบวนการบริหารจัดการโครงการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก ได้แก่ วิทยากรในการอบรมครั้งที่ 1 และ 2 และการบริการของเจ้าหน้าที่

3) ผลการประเมินด้านผลผลิตโครงการพบว่ามีความเหมาะสมระดับมาก บรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้บริหารและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจต่อโครงการโดยรวมระดับมาก บรรณารักษ์ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตที่ได้รับ มีเจตคติที่ดี มีความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและมีการแบ่งปัน ถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ ผู้บริหารและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจบรรณารักษ์และห้องสมุดระดับมาก

4) ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ของโครงการพบว่าอยู่ในระดับมาก บรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ ประสบการณ์และแนวคิดเชิงกลยุทธ์ไปใช้ในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตโดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและห้องสมุดได้รับการพัฒนาทางกายภาพ ภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมและการออกแบบภายใน ได้รับการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาคุณภาพการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดเป็นห้องสมุดมีชีวิตและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ผู้ใช้บริการมีจำนวนเพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่ยั่งยืนของชุมชน และให้ความร่วมมือ สนับสนุนบทบาทและการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตในการขับเคลื่อนชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

5) แนวทางการพัฒนาโครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิตให้ยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้ สอธ. เพื่อขยายและพัฒนาโครงการให้ยั่งยืน หน่วยงานที่กำกับดูแลหรือต้นสังกัดของห้องสมุดให้การสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้บรรณารักษ์เข้าร่วมโครงการและให้มีการพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่องหลังจากได้รับรางวัลบรรณารักษ์และบุคลากรห้องสมุดมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตประชาชน/ผู้ใช้ บริการ มีนิสัยรักการอ่าน เป็นชุมชนการเรียนรู้ และสอธ. มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในสังคมวงกว้าง ทำงานเป็นเครือข่ายและสร้างองค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต

การศึกษาวิจัยถอดประสบการณ์การจัดการห้องสมุดมีชีวิต และสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ชูติมา สัจจามันท์ กาญจนนา ใจกว้าง และมาลี ล้ำสกุล (2553) ใช้แหล่งข้อมูลหลักคือ เอกสาร และผู้เกี่ยวข้อง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้เกี่ยวข้องกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอธ.) รวมจำนวนทั้งสิ้น 102 คนประกอบด้วย กลุ่มผู้ก่อตั้งและคณะกรรมการบริหาร จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้าส่วนของ สอธ. จำนวน 10 คน นักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน สอธ. จำแนกตามส่วนงานทั้ง 4 ส่วน จำนวน 15 คน กลุ่มบรรณารักษ์ และบุคลากรทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ สอธ.ทางด้านวิชาการ จำนวน 10 คน ผู้ใช้บริการ ผู้ศึกษาดูงานและ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตของสอ. จำนวน 50 คน และกลุ่มเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิตจำนวน 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ จัดกลุ่ม เนื้อหาและการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่าการก่อสร้างสร้างความคิดอุทยานการเรียนรู้เกิดขึ้น เพื่อตอบโจทย์สำคัญของ ประเทศไทยเรื่องการอ่าน หนังสือและห้องสมุด โดยมีโจทย์ระดับชาติ โจทย์ระดับท้องถิ่น และโจทย์ ของคนทำงานที่ชัดเจนเพื่อร่วมแก้ปัญหาของสังคมไทยทั้งด้านการศึกษาและสังคม การร่วมสร้าง สังคมการเรียนรู้ โดยมีนโยบายระดับชาติเป็นเครื่องมือกำกับและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่าง จริงจัง ทำหน้าที่เป็น “ข้อต่อเต็มเต็ม” หรือ “ข้อต่อของสังคม” สร้างเสริมงานที่ขาดอยู่ และจากการ ปฏิบัติในลักษณะ “งานทดลองชิ้นใหญ่” สอ. ได้มีบทบาทการเป็นองค์กรที่สร้างปัญญาให้สังคมไทย ในด้านการสร้างความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมหลักสี่ด้าน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ

ห้องสมุดมีชีวิต เป็นการเติมชีวิตให้ห้องสมุดโดยมุ่งเน้น “ความใหม่และทันสมัย” “ความ สบายงาม” “ความสนุกสนานเพลิดเพลิน” “ความหลากหลาย” “ความเคลื่อนไหว” และ “ความสะดวก” ความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิตเกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้การบริหารจัดการแนวใหม่ ครอบคลุม การจัดทำยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การ บริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการปัญหา และการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้ศักยภาพจากแหล่งความรู้และความเชี่ยวชาญจาก หน่วยงานภายนอก การติดตามและประเมินผลและสำเร็จได้ด้วยพลังรากฐาน คือกลุ่มคนทำงาน และ พลังเครือข่าย

ความสำเร็จของการก่อตั้งและดำเนินงานอุทยานการเรียนรู้เกิดจากการตกผลึกความรู้และ ประสบการณ์ของทีมงาน เครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ บนรากฐาน ของการ บูรณาการองค์ความรู้ สหวิทยาการ นำมาสู่ต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่ มีบทบาททั้งในการเป็นห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญสาม ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม และด้านการบริหารจัดการ ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบ อุทยานการเรียนรู้จึงอาจจัดเป็นนวัตกรรมห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดย

ผู้ใช้เป็นศูนย์กลางในบริบทของสังคมไทย ทั้งโดยองค์กรวมและในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ของห้องสมุด ด้านนวัตกรรมกระบวนการดำเนินงานห้องสมุด และด้านนวัตกรรมการบริหารห้องสมุดมีชีวิต นำไปสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุดและสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมจนเป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะในด้านการสร้างนิสัยรักการอ่าน นักอ่าน นักคิด นักปฏิบัติ การจุดประกายความคิด แรงบันดาลใจและสร้างความตื่นตัวเรื่องห้องสมุดมีชีวิต การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน สอนงาน ฝึกงาน และประเด็นการวิจัยต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตและวิธีการสร้างสรรค์การเรียนรู้ การเป็นต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และเป็นพลังขับเคลื่อนการร่วมสร้างสรรค์สังคมการเรียนรู้

ผลการศึกษาโครงการอุทยานการเรียนรู้สำหรับคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นโครงการเพื่อประชาชน ที่มีการผสมผสานส่วนพื้นที่ใช้สอยต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน อันได้แก่ ห้องสมุด ห้องนิทรรศการ ชมรมต่างๆ เป็นต้น ทำให้โครงการเป็นแหล่งการเรียนรู้ร่วมสมัย เป็นการเปลี่ยนทัศนคติและมุมมองของสังคมที่มีต่อห้องสมุดแบบดั้งเดิมที่มีการให้บริการความรู้เพียงหนังสือ และบรรยากาศที่เคร่งเครียดเป็นทางการ ให้เป็นสถานที่ที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างเพลิดเพลิน มีบรรยากาศที่สามารถอ่านหนังสือได้อย่างผ่อนคลาย และมีพื้นที่ที่สามารถประกอบกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ตลอดจนเป็นพื้นที่ที่สามารถมาพักผ่อนหย่อนใจในยามว่างได้ การออกแบบ คำนำถึงบรรยากาศของห้องสมุดและลานกิจกรรมอันเป็นสถานที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ และสะท้อนแนวความคิด Nature and Movement จึงออกแบบให้เป็นห้องสมุดที่สามารถอ่านหนังสือในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย หลากหลายรูปแบบ มีบรรยากาศของธรรมชาติ หนังสือ และกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สอดแทรกอยู่ตามส่วนต่างๆ ของโครงการ โดยที่มุมมองจากทั้งภายในภายนอกโครงการนั้น สามารถรับรู้ถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการได้โดยไม่รบกวนการอ่านหนังสือ การวิเคราะห์กรณีศึกษา "ทีเคปาร์ค" ดวงใจ ไตรถาวรทรัพย์ (2549) พบว่า มีการจัดพื้นที่ให้ความรู้สี่กลิ่นไอล ไม่หยุดนิ่ง มีการตกแต่งที่ดึงดูดแก่ผู้พบเห็นให้มีความรู้สึกรักอยากเข้ามาสัมผัสทั้งในแง่ที่ว่างและกิจกรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยแทรกเข้าไปในทุกส่วนของโครงการ มีการหมุนเวียนกิจกรรมในบริเวณลานสานฝัน ทำให้เกิดความหลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจต่างกันได้

4. งานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต

งานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิตครอบคลุมห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียนซึ่งเป็น

กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

4.1 ห้องสมุดประชาชน

นงลักษณ์ พร้อมจะบก (2551) ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนมีชีวิต ของสมาชิกห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกห้องสมุดประชาชน จำนวน 310 คน ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามอาชีพของ สมาชิกห้องสมุดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ ทดสอบที สถิติ ทดสอบเอฟ ทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สมาชิกห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลย มีความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการพัฒนา ห้องสมุดประชาชนมีชีวิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า การพัฒนาอาคาร และสถานที่ พัฒนาคณะกรห้องสมุดการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การพัฒนาระบบบริการ อยู่ในระดับ มาก การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาระบบบริการ รองลงมาคือ การพัฒนา อาคารและสถานที่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้

2) เปรียบเทียบความพึงพอใจการดำเนินงานโครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนของสมาชิก ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลย จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การพัฒนาคณะกรห้องสมุด และการ ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนมีชีวิตของ สมาชิกห้องสมุดประชาชน จังหวัดเลย โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ การจัด กิจกรรมส่งเสริมความรู้ และการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ มีความพึงพอใจแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนของสมาชิก ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลย จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ การจัด

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนมีชีวิตของสมาชิกห้องสมุดประชาชน จังหวัดเลย จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมพบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวโน้มการพัฒนารูปแบบห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้ ใน พ.ศ.2560 อภิรดีกันเดช (2551) วิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนทั้งในและต่างประเทศ สังเคราะห์รูปแบบและพัฒนาร่างห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้ ในพ.ศ.2560 สร้างอนาคตภาพห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้ ใน พ.ศ.2560 และพัฒนาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้ โดยใช้เทคนิคการศึกษาวิจัยอนาคตแบบ EDFR การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC และใช้ค่าสถิติมัธยฐานและค่าระหว่างพิสัยควอไทล์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ห้องสมุดประชาชนที่ดำเนินการทั้งในและต่างประเทศต่างมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีทิศทางการดำเนินงานที่สนองความต้องการของประชาชนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เน้นการให้บริการ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการโดยเท่าเทียมและทั่วถึง มีกิจกรรมหลากหลายที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชนที่ดำเนินการในต่างประเทศมีกฎหมายกำหนดเรื่องมาตรฐานและงบประมาณรองรับการดำเนินงานอย่างชัดเจน และห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยมีแนวโน้มในการให้ความสำคัญกับเรื่องเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. รูปแบบห้องสมุดในสังคมฐานความรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 9 องค์ประกอบได้แก่องค์ประกอบด้านรูปแบบทางกายภาพ จุดมุ่งหมาย หลักการ กิจกรรมการเรียนรู้ การให้บริการ เครือข่ายการมีส่วนร่วม งบประมาณ และการประเมินผล

3. อนาคตภาพห้องสมุดประชาชนห้องสมุดประชาชนในอนาคตต้องเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่หลากหลายและตรงใจผู้รับบริการ

มีบทบาทในการจัดการความรู้ ดำเนินงาน โดยเน้นรูปแบบภาคีเครือข่าย มีงบประมาณที่พอเพียง บริหารงานโดยรูปแบบคณะกรรมการและมีการประเมินผลอย่างหลากหลาย

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนเพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบห้องสมุดประชาชนในสังคมนานาชาติต้องดำเนินงานพัฒนา 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน การจัดการกิจกรรมของห้องสมุดประชาชน และการบริหารงานห้องสมุดประชาชน

4.2 ห้องสมุดโรงเรียน

ไพบุลย์ คำจริง (2552) ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตและแนวทางการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 19 คน ครูบรรณารักษ์ จำนวน 19 คน และครูผู้สอนจำนวน 175 คน รวมทั้งสิ้น 213 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2) แนวทางการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ปรากฏ ดังนี้ ด้านบุคลากร ควรแต่งตั้งครูที่มีวุฒิบรรณารักษ์ ทำหน้าที่บรรณารักษ์ประจำห้องสมุด และควรมีการจัดอบรมวิชาบรรณารักษ์ให้แก่บุคลากรที่ไม่มีความรู้วิชาบรรณารักษศาสตร์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ด้านการเงินและงบประมาณ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานห้องสมุด ทั้งที่ได้รับจากทางราชการและแหล่งอื่นๆ ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ควรจัดห้องสมุดให้เป็นเอกเทศ มีพื้นที่เพียงพอต่อการบริหารและการจัดการกิจกรรม โดยคำนึงถึงความสะอาด ความปลอดภัย อากาศถ่ายเท มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพียงพอแก่ผู้ใช้บริการ และด้านการจัดการ บริการและกิจกรรม ควรรับสมัครนักเรียนที่มีความสนใจรับผิดชอบงานบริการห้องสมุด และควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดการกิจกรรมห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ

ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร (2551) ประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น ประเมินกระบวนการปฏิบัติงานและประเมินผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้สอน บรรณารักษ์ห้องสมุด และนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอวังชิ้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 รวมทั้งสิ้น 453 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงพรรณนาใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และ (3) ด้านผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ศิริพันธ์ ป้องฉิม (2550) ศึกษาสภาพแวดล้อมและความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนชุมชนบ้านวังพิกุล สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู จำนวน 34 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนชุมชนบ้านวังพิกุล ปีการศึกษา 2549 จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนชุมชนบ้านวังพิกุล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการห้องสมุดอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดกระบวนการการเรียนรู้ จัดบริการ และกิจกรรมอยู่ในระดับมาก และ 2) ความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนชุมชนบ้านวังพิกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาโดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจระดับปานกลางโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับได้แก่ มีบริการตอบคำถามและการค้นคว้าแนะนำการอ่าน มีเครื่องมือช่วยค้นในรูปแบบรายการ/ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ มีการให้บริการยืม – คืน และสืบค้น ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

วิวัฒน์ จูราหะวงส์ และคนอื่นๆ (2550) พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตเพื่อสร้างเครือข่ายและให้บริการทางวิชาการ กรณีศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาความ

ต้องการใช้บริการเครือข่ายข้อมูลทางวิชาการของโรงเรียนในเขตธนบุรีและเขตบางกอกน้อย จังหวัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ โรงเรียนวัดอินทาราม โรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนสตรีวัดระฆังและโรงเรียนชินอรสวิทยาลัย และเพื่อพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โดยให้มีเครือข่ายบริการข้อมูล ข่าวสารทางวิชาการผ่านทางเว็บไซต์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายไปยังโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง มีผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนสายวิทย์-คณิต ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของทั้ง 4 โรงเรียน มีความพึงพอใจในการใช้บริการข้อมูลทางวิชาการ อยู่ในระดับดี ข้อมูลที่ให้บริการทางวิชาการผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ซึ่งเป็น เว็บไซต์แม่ข่ายไปยังเว็บไซต์ห้องสมุดของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง นักเรียนกลุ่มดังกล่าวสามารถใช้บริการได้ตรงกับความต้องการ มีความถูกต้อง มีความหลากหลาย และมีความสะดวกง่ายต่อ การใช้งาน เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

อาคม มากมีทรัพย์ (2550) ได้ศึกษาผลการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ปีการศึกษา 2548 - 2549 ของโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ พบว่า

1. การจัดเก็บหนังสือของห้องสมุดโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ยังไม่เป็นระบบหมวดหมู่ ขาดการจัดเรียงให้เป็นระบบ ทำให้ไม่สะดวกในการให้บริการของห้องสมุด
2. การให้บริการยืม - คืนหนังสือของห้องสมุดโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ ยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากยังใช้ระบบการยืม - คืน แบบเขียนด้วยมือทำให้ล่าช้าในการให้บริการ อีกทั้งการติดตามทวงคืนหนังสือทำได้ยาก เพราะบางครั้งนักเรียนกรอกรายละเอียดไม่ครบถ้วน
3. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุดของครูในโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดน้อยกว่าที่ควรจะเป็น
5. จำนวนหนังสือและสื่อการเรียนการสอนในห้องสมุดยังไม่เพียงพอ
6. ขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ประจำห้องสมุด
7. ขาดบุคลากรที่มีทักษะและความชำนาญในงานของห้องสมุดทุกรูปแบบเข้ามามูลณาการเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน

ปรัชญา ใจสอาด และคณะ (2549) ศึกษาบริบทและศักยภาพของห้องสมุดโรงเรียนใน

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและเอื้อต่อการพัฒนา ความต้องการในการพัฒนา และหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจัดเวทีการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ การนิเทศเยี่ยมชมเยียน การอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าสภาพห้องสมุดโรงเรียนในอำเภอเชียงดาว ส่วนใหญ่ไม่มีอาคารห้องสมุด เป็นเอกเทศ ลักษณะของห้องสมุดเป็นห้องเรียนที่ปรับมาเป็นห้องสมุด มีขนาดไม่เหมาะสม ไม่สามารถ ให้บริการนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวนหนังสือมีน้อยและไม่หลากหลาย หนังสือเรียนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพเก่าและชำรุด บุคลากรที่รับผิดชอบห้องสมุดทั้งหมดจะเป็นครูใน โรงเรียนที่มีจำนวน ชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลาให้บริการงานห้องสมุดอย่างเต็มที่ และส่วนใหญ่ไม่มี ความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการห้องสมุด นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดแคลนงบประมาณด้านการบริหารจัดการ ครู และผู้บริหาร ไม่มีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู และชุมชน ขาดการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน มาบริหารจัดการ สำหรับด้านความต้องการในอันดับแรก คือ การพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบห้องสมุด โรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต รองลงมาคือสร้าง ความตระหนักให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการห้องสมุด แนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอเชียงดาว ผู้บริหารกับครูจะต้องประสานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานของโรงเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนเพื่อขอความร่วมมือทั้งใน ด้านแนวคิด กำลังกายและงบประมาณในการพัฒนาห้องสมุดและชุมชน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ใน ชุมชนทุกรูปแบบเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียน และร่วมกับชุมชนใน การกำหนดให้เป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบายของโรงเรียนให้ชัดเจน เพื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ เป็นรูปธรรม

จากผลการปริทัศน์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมีชีวิต สรุปได้ว่ามีงานวิจัย โดยใช้คำว่าห้องสมุดมีชีวิต ทั้ง ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา แสดงถึงความสนใจในการพัฒนาแนวคิดห้องสมุดมีชีวิต และงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิตมีมากขึ้น นับตั้งแต่พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการก่อตั้งสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ และห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบ อุทยานการเรียนรู้แล้ว ซึ่งในการปริทัศน์เอกสารและงานวิจัยนี้เน้นเฉพาะงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมี ชีวิตประเภทห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียนซึ่งมีพันธกิจ วัตถุประสงค์กลุ่มเป้าหมาย

สอดคล้องกับห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ห้องสมุดมีชีวิต ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการศึกษาตลอดชีวิต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสอบถาม และการสนทนากลุ่ม (focus group)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบาย ผู้กำหนดทิศทางของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ ที่มีผลงานและประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ สอร. ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 10 คน (ภาคผนวก ก)

กลุ่มที่ 2 นักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ จำแนกตามส่วนงานทั้ง 4 ส่วน ผู้เกี่ยวข้องกับ สอร. ทางด้านวิชาการและเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิต เลือกรูปแบบเจาะจงจาก ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการประกวดห้องสมุดมีชีวิต และได้รับรางวัลการประกวด เครือข่ายของ สอร. ผู้ให้บริการ นักวิชาการ นักวิชาชีพ จำนวน 10 คน เลือกรูปแบบเจาะจงจากที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของ สอร. ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จำนวน 50 คน (ภาคผนวก ข)

กลุ่มที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการประกวดห้องสมุดมีชีวิต เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ความเหมาะสมของตัวชี้วัดและสภาพที่เป็นจริง โดยใช้วิธีเลือกแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling) จำนวน 30 คน (ภาคผนวก ค) ตามแนวทางดังนี้

- 1) เลือกกระจายตามรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรม รุ่นที่ 1, 2 และ 3
- 2) เลือกกระจายห้องสมุดแต่ละประเภท ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ
- 3) เลือกกระจายตามภูมิภาค จำแนกเป็น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้
- 4) เลือกกระจายตามการได้รับรางวัล จำแนกเป็น รางวัลชนะเลิศ รางวัลรองชนะเลิศ รางวัลชมเชย และผู้ไม่ได้รับรางวัล

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม ซึ่งมีประเด็นคำถามครอบคลุมเนื้อหาเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสนทนากลุ่ม ใช้สำหรับการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ประกอบด้วยประเด็นพิจารณาในเรื่องกรอบแนวคิด ร่างมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ยกร่างจากผลการวิจัย การสังเคราะห์ห้วงค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เป็นแนวทางให้ที่ประชุมพิจารณาความเหมาะสม (ภาคผนวก ง)

2. แบบสอบถามมี 3 ชุด ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน (ภาคผนวก จ) เพื่อหาค่าความสอดคล้องของตัวชี้วัดกับวัตถุประสงค์ ซึ่งครอบคลุม 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านกายภาพ มาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการ มาตรฐานที่ 4 ด้านบุคลากร และมาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ 3 ระดับ โดยกำหนดให้คะแนนดังนี้

ตอบ +1 ถ้าแน่ใจว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

0 ถ้าไม่แน่ใจว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

-1 ถ้าแน่ใจว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

แบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้สำหรับนักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน สอธ. ผู้เกี่ยวข้องกับ สอธ. ทางด้านวิชาการและเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิต ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการประกวดห้องสมุดมีชีวิต และได้รับรางวัลการประกวด เครือข่ายของ สอธ. ผู้ใช้บริการ นักวิชาการ นักวิชาชีพ และผู้เกี่ยวข้อง (ภาคผนวก ฉ) จำนวน 50 คน เพื่อสอบถามความเหมาะสมของตัวชี้วัดและการตรวจสอบความตรง (validity) ข้อคำถามครอบคลุม 5 มาตรฐาน ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดและปลายปิดชนิดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตอบ มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มาก ให้ 4 คะแนน

ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

น้อย ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 3 ใช้สอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดห้องสมุดมีชีวิต จำนวน 30 คน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สอบถามส่วนที่เป็นความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวชี้วัด และสภาพที่เป็นจริงในการนำมาตรฐานและตัวชี้วัดไปใช้ และมีเกณฑ์ให้คะแนนเช่นเดียวกับแบบสอบถามชุดที่ 2 ข้อคำถามครอบคลุม 5 มาตรฐาน เช่นเดียวกัน (ภาคผนวก ข)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปดังรายละเอียด

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย มาตรฐาน เกณฑ์ และตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 10 คน เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็น แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประมวลสรุป แล้วนำค่าที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายชื่อ กำหนดดังนี้

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

0 ถ้าไม่แน่ใจว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

-1 ถ้าแน่ใจว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อมาตรฐาน และตัวชี้วัดแต่ละข้อ นำไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

ΣR คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การแปลความหมายดัชนีความสอดคล้องใช้เกณฑ์ ดังนี้

ถ้า $IOC \geq .50$ แสดงว่า มาตรฐาน และตัวชี้วัดมีความตรงตามเนื้อหา

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (reliability) ของมาตรฐานและตัวชี้วัด ทำการตรวจสอบโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) เป็นวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right)$$

เมื่อ α คือ ความเที่ยง

K คือ จำนวนตัวชี้วัด

S_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนมาตรฐาน และตัวชี้วัดรายข้อ

S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

เกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยง ต้องมีค่ามากกว่า .70 ขึ้นไป จึงถือว่ามีความเที่ยงสูง

3. ปรับปรุงมาตรฐานตัวชี้วัดและเกณฑ์ให้มีความเหมาะสม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการดังนี้

1. การวิจัยเอกสารโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หอังค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยการพัฒนางาน ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้

2. การประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบาย ผู้กำหนดทิศทางของสอ. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำร่างมาตรฐานตัวชี้วัดและเกณฑ์โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2554 ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2554 ที่สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ เพื่อหาความตรงตามเนื้อหา

3. การสอบถามโดยส่งแบบสอบถามของมาตรฐานตัวชี้วัดและเกณฑ์ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ จำแนกตามส่วนงานทั้ง 4 ส่วน ผู้เกี่ยวข้องกับ สอ. ทางด้านวิชาการและเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิต เช่น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและ

การเข้าประกวด และได้รับรางวัลการประกวดห้องสมุดมีชีวิต เครื่องข่ายของ สอว. ผู้ใช้บริการ นักวิชาการ นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง จำนวน 50 คน การสอบถามโดยส่งแบบสอบถามเพื่อหาความตรงตามเกณฑ์ของตัวชี้วัดโดยให้พิจารณาความเหมาะสมเทียบกับเกณฑ์ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 หากพบว่ามียุทธศาสตร์ทางสถิติ ถือว่าตัวชี้วัดมีคุณภาพ

4. การสอบถามโดยส่งแบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยงและความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวชี้วัดและสภาพที่เป็นจริง ให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต จำนวน 30 คน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ การตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง การตรวจสอบความเที่ยง โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอโดยการพรรณนาความ

3. การนำเสนอเนื้อหาในรูปการบรรยาย ประกอบตัวเลขและตาราง กระบวนการวิจัยแสดงดังแผนภูมิที่ 3.1

park
อุทยานการเรียนรู้

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิกระบวนการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ตอนที่ 3 คู่มือมาตรฐานตัวชี้วัดและเกณฑ์การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ตอนที่ 1 การพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ตารางที่ 4.1 ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ		
1. ความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการ		
1.1 ที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชน	1.00	มาก
1.2 การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะ	1.00	มาก
1.3 ตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา	1.00	มาก
1.4 ป้ายบอกทางหรือการสื่อสารชัดเจน ให้สามารถเข้าถึงห้องสมุดได้	1.00	มาก
2. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน		
2.1 บรรยากาศผ่อนคลาย อบอุ่น เป็นกันเอง	1.00	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
2.2 สภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาดตา	1.00	มาก
2.3 การจัดระบบแสงสว่างคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน	1.00	มาก
2.4 ระบบการถ่ายเทอากาศดี	1.00	มาก
2.5 การมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึง	1.00	มาก
3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก		
3.1 การออกแบบตกแต่งสร้างสรรค์	1.00	มาก
3.2 สะอาด สวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ	1.00	มาก
3.3 ผสมผสาน สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	1.00	มาก
3.4 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย	1.00	มาก
3.5 การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ	1.00	มาก
4. การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย (zoning) สอดคล้องกับพฤติกรรมความสนใจของกลุ่มเป้าหมายการใช้งานและลักษณะการให้บริการ		
4.1 การจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ	.70	มาก
4.2 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับการให้บริการ	1.00	มาก
4.3 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับพฤติกรรมและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย	1.00	มาก
4.4 การออกแบบพื้นที่สะดวกต่อการใช้บริการ	1.00	มาก
4.5 การจัดมุมบริการน้ำดื่ม หรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/อาหารว่าง	.70	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม		
1. มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้		
1.1 สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์	1.00	มาก
1.2 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาหลากหลายประเภททั้งวิชาการ สารคดี บันเทิงคดี	1.00	มาก
1.3 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย	1.00	มาก
1.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้	1.00	มาก
1.5 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น	1.00	มาก
1.6 สื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ	.70	มาก
1.7 สื่อการเรียนรู้อยู่ในความสนใจและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม	.80	มาก
1.8 สื่อการเรียนรู้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบสะดวกต่อการให้บริการ	1.00	มาก
1.9 เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึง/สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ/สื่อการเรียนรู้	1.00	มาก
1.10 สื่อการเรียนรู้มีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งาน	1.00	มาก
ด้านกิจกรรม		
2.2 ความหลากหลายและเนื้อหาของกิจกรรมที่จัด		
2.1 กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย	1.00	มาก
2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	1.00	มาก
2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	1.00	มาก
2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต	1.00	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.70	มาก
2.6 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าและเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ	1.00	มาก
2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เสนอกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงด้วยการปฏิบัติ	1.00	มาก
3. ความต่อเนื่องและครอบคลุมของกิจกรรมที่จัด		
3.1 การจัดกิจกรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	1.00	มาก
3.2 การจัดกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มผู้ใช้บริการ	1.00	มาก
3.3 การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการห้องสมุด	1.00	มาก
มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ		
1. การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย		
1.1 การจัดระบบบริการที่เอื้อต่อการใช้บริการด้วยตนเอง	.70	มาก
1.2 การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการ	1.00	มาก
1.3 การจัดบริการสอดคล้องกับความต้องการและแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้ใช้	1.00	มาก
2. ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อคุณภาพการบริการ		
2.1 ความสะดวก รวดเร็วในการรับบริการ	1.00	มาก
2.2 การได้รับบริการตรงกับความต้องการ	1.00	มาก
2.3 การได้รับบริการที่เชื่อถือได้	1.00	มาก
2.4 ความเอื้ออาทรของผู้ให้บริการ	1.00	มาก
2.5 ความสามารถในการตอบคำถามและให้คำแนะนำของผู้ให้บริการ	1.00	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
2.6 ความเพียงพอของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ	1.00	มาก
2.7 ความทันสมัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ	1.00	มาก
มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร		
ด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต		
1. วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ		
1.1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	1.00	มาก
1.2 ผู้นำเชิงกลยุทธ์	1.00	มาก
1.3 ความคิดสร้างสรรค์	1.00	มาก
1.4 ความสามารถในการตัดสินใจ	1.00	มาก
1.5 วิสัยทัศน์ทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.00	มาก
2. การเป็นนักจัดการและนักประสานงาน		
2.1 ความสามารถในการวางแผนกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์	1.00	มาก
2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการองค์การและบุคลากร	1.00	มาก
2.3 ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กร	1.00	มาก
2.4 ความสามารถในการสื่อสารภายนอกองค์กร	1.00	มาก
2.5 ความสามารถในการประสานงานและทำงานร่วมกับบุคคลและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	1.00	มาก
2.6 ใจกว้าง ขอมรับการเปลี่ยนแปลง	1.00	มาก
ด้านผู้ปฏิบัติงาน		
3. ความรู้ ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต		
3.1 นิษฐ์รักการอ่านและใฝ่รู้	1.00	มาก
3.2 ความคิดสร้างสรรค์	1.00	มาก
3.3 ความคิดเชิงวิเคราะห์	1.00	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
3.4 ความเข้าใจแนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต	1.00	มาก
4. ด้านเจตคติ		
4.1 จิตบริการ	1.00	มาก
4.2 มนุษยสัมพันธ์	1.00	มาก
4.3 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	1.00	มาก
4.4 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	1.00	มาก
4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น	1.00	มาก
5. ด้านทักษะ		
5.1 ทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	1.00	มาก
5.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	1.00	มาก
5.3 ทักษะการสื่อสาร	1.00	มาก
5.4 ทักษะการประชาสัมพันธ์เชิงรุก	1.00	มาก
5.5 ทักษะการแก้ปัญหา/การจัดการปัญหา	1.00	มาก
5.6 ทักษะการทำงานได้หลายด้าน	1.00	มาก
5.7 ทักษะการประสานงาน	1.00	มาก
5.8 ทักษะการทำงานเป็นทีม	1.00	มาก
5.9 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	1.00	มาก
มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ		
1. แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง		
1.1 แผนพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือนโยบายของต้นสังกัด	1.00	มาก
1.2 แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจน	1.00	มาก
1.3 แผนพัฒนาห้องสมุดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	1.00	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
2. การมีส่วนร่วมของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน		
2.1 ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการหรือ ดำเนินงานห้องสมุด	1.00	มาก
2.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด	.70	มาก
2.3 กิจกรรมที่ผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนร่วมกันจัด เพื่อพัฒนาห้องสมุด	.70	มาก
3. การสร้างเครือข่าย		
3.1 การสร้างเครือข่ายห้องสมุดอย่างเป็นทางการ	1.00	มาก
3.2 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่าง เป็นทางการ	1.00	มาก
3.3 การสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก/ ผู้ใช้บริการ	.80	มาก
3.4 กิจกรรมร่วมกับเครือข่ายห้องสมุดเครือข่ายหน่วยงาน อื่นๆ และเครือข่ายสมาชิก	1.00	มาก
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การ บริการและการเข้าถึงข้อมูลของห้องสมุด		
4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของ ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน	.90	มาก
4.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการผู้ใช้ของ ผู้ปฏิบัติงาน	1.00	มาก
4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและ ประชาสัมพันธ์	1.00	มาก
4.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้บริการด้วย ตนเอง	1.00	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	IOC	ระดับความสอดคล้อง
5. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงกลุ่มเป้าหมาย		
5.1 การสื่อสารชัดเจน	1.00	มาก
5.2 การสื่อสารมีหลากหลายช่องทาง	1.00	มาก
5.3 การประชาสัมพันธ์เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	1.00	มาก
5.4 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลาย	1.00	มาก
6. สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม		
6.1 ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	1.00	มาก
6.2 การใช้บริการเพิ่มขึ้น	.90	มาก
6.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	1.00	มาก
6.4 สื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	1.00	มาก
7. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการ ห้องสมุดมีชีวิต		
7.1 รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน	1.00	มาก
7.2 การนำสถิติ และผลสรุปการดำเนินงานมาใช้ในการ วางแผนและพัฒนางาน	1.00	มาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ มีจำนวน 5 มาตรฐาน และจำนวน 102 ตัวชี้วัด มีค่าความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ ระหว่าง .70-1.00 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดมีความตรง ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสม

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต

รูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ตารางที่ 4.2 - 4.3 นำเสนอผลการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้
(n = 50)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
มาตรฐานด้านที่ 1 ด้านกายภาพ	4.13	.31	มาก
มาตรฐานด้านที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม	4.23	.49	มาก
มาตรฐานด้านที่ 3 ด้านการบริการ	4.29	.59	มาก
มาตรฐานด้านที่ 4 ด้านบุคลากร	4.57	.51	มากที่สุด
มาตรฐานด้านที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ	4.18	.46	มาก
เฉลี่ยรวม	4.28	.39	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า มาตรฐาน 5 ด้านมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) มาตรฐานที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ มาตรฐานด้านบุคลากร ($\bar{x} = 4.57$) มาตรฐานที่มีความเหมาะสมระดับมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ มาตรฐานด้านการบริการ ($\bar{x} = 4.29$) มาตรฐานด้านสาระและกิจกรรม ($\bar{x} = 4.23$) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.18$) และมาตรฐานด้านกายภาพ ($\bar{x} = 4.13$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้
จำแนกเป็นรายข้อ (n = 50)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ	4.13	.31	มาก
1. ความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการ	4.29	.43	มาก
1.1 ที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชน	4.48	.61	มาก
1.2 การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะผ่าน	4.60	.60	มาก
1.3 ตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา	3.98	.93	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.4 ป้ายบอกทางหรือการสื่อสารชัดเจน ให้สามารถเข้าถึง ห้องสมุดได้	4.12	.84	มาก
2. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน	4.27	.49	มาก
2.1 บรรยากาศผ่อนคลาย อบอุ่น เป็นกันเอง	4.44	.61	มาก
2.2 สภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาดตา	4.56	.54	มากที่สุด
2.3 การจัดระบบแสงสว่างคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน	4.16	.73	มาก
3.3 ผสมผสาน สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	3.80	.81	มาก
3.4 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย	3.82	.80	มาก
3.5 การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้ ผู้พิการ	3.92	.87	มาก
4. การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย (zoning) สอดคล้องกับ พฤติกรรมความสนใจของกลุ่มเป้าหมายการใช้งาน และลักษณะการให้บริการ	4.02	.41	มาก
4.1 การจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ	4.00	.63	มาก
4.2 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับการ ให้บริการ	4.24	.59	มาก
4.3 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับ พฤติกรรมและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย	4.10	.61	มาก
4.4 การออกแบบพื้นที่สะดวกต่อการให้บริการ	4.32	.55	มาก
4.5 การจัดมุมบริการน้ำดื่ม หรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/ อาหารว่าง	3.51	.91	มาก
มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม	4.23	.49	มาก
1. มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้	4.28	.45	มาก
1.1 สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.46	.57	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.2 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาหลากหลายประเภททั้งวิชาการ สารคดี บันเทิงคดี	4.40	.57	มาก
1.3 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย	4.44	.57	มาก
1.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้	4.38	.56	มาก
1.5 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น	4.06	.74	มาก
1.6 สื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ	3.64	1.04	มาก
1.7 สื่อการเรียนรู้อยู่ในความสนใจและสอดคล้องกับ สภาพการณ์ของสังคม	4.26	.66	มาก
1.8 สื่อการเรียนรู้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบสะดวกต่อ การใช้บริการ	4.52	.54	มากที่สุด
1.9 เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ใน การเข้าถึง/สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ/สื่อการเรียนรู้	4.32	.68	มาก
1.10 สื่อการเรียนรู้มีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งาน	4.40	.60	มาก
ด้านกิจกรรม	4.23	.49	มาก
2. ความหลากหลายและเนื้อหาของกิจกรรมที่จัด	4.26	.54	มาก
2.1 กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย	4.45	.67	มาก
2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	4.39	.57	มาก
2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	4.06	.77	มาก
2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต	4.18	.72	มาก
2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	4.04	.61	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2.6 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าและเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ	4.43	.61	มาก
2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เสนอกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงด้วยการปฏิบัติ	4.40	.64	มาก
3. ความต่อเนื่องและครอบคลุมของกิจกรรมที่จัด	4.17	.67	มาก
3.1การจัดกิจกรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	4.35	.66	มาก
3.2 การจัดกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มผู้ใช้บริการ	4.08	.75	มาก
3.3 การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการห้องสมุด	4.10	.87	มาก
มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ	4.29	.59	มาก
1. การจัดการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.27	.70	มาก
1.1 การจัดระบบบริการที่เอื้อต่อการใช้บริการด้วยตนเอง	4.36	.66	มาก
1.2 การจัดการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการ	4.20	.88	มาก
1.3 การจัดการบริการสอดคล้องกับความต้องการและแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้ใช้	4.26	.77	มาก
2. ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อคุณภาพการบริการ	4.34	.54	มาก
2.1 ความสะดวก รวดเร็วในการรับบริการ	4.44	.64	มาก
2.2 การได้รับบริการตรงกับความต้องการ	4.42	.64	มาก
2.3 การได้รับบริการที่เชื่อถือได้	4.38	.72	มาก
2.4 ความเอื้ออาทรของผู้ให้บริการ	4.37	.69	มาก
2.5 ความสามารถในการตอบคำถามและให้คำแนะนำของผู้ให้บริการ	4.48	.64	มาก
2.6 ความเพียงพอของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ	4.08	.72	มาก
2.7 ความทันสมัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ	4.28	.60	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร	4.57	.51	มากที่สุด
ด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต	4.42	.53	มาก
1. วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ			
1.1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.43	.57	มาก
1.2 ผู้นำเชิงกลยุทธ์	4.41	.61	มาก
1.3 ความคิดสร้างสรรค์	4.53	.58	มากที่สุด
1.4 ความสามารถในการตัดสินใจ	4.37	.60	มาก
1.5 วิสัยทัศน์ทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร และการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.41	.57	มาก
2. การเป็นนักจัดการและนักประสานงาน	4.45	.49	มาก
2.1 ความสามารถในการวางแผนกำหนดทิศทางและ ยุทธศาสตร์	4.41	.53	มาก
2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการองค์การและ บุคลากร	4.43	.57	มาก
2.3 ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กร	4.43	.54	มาก
2.4 ความสามารถในการสื่อสารภายนอกองค์กร	4.45	.58	มาก
2.5 ความสามารถในการประสานงานและทำงานร่วมกับ บุคคลและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	4.49	.54	มาก
2.6 ใจกว้าง ขอมรับการเปลี่ยนแปลง	4.53	.58	มากที่สุด
ด้านผู้ปฏิบัติงาน			
3. ความรู้ ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุด มีชีวิต	4.40	.49	มาก
3.1 นิษฐ์รักการอ่านและใฝ่รู้	4.51	.55	มากที่สุด
3.2 ความคิดสร้างสรรค์	4.49	.55	มาก
3.3 ความคิดเชิงวิเคราะห์	4.26	.65	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
3.4 ความเข้าใจแนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ ห้องสมุดมีชีวิต	4.37	.57	มาก
4. ด้านเจตคติ	4.57	.51	มากที่สุด
4.1 จิตบริการ	4.63	.56	มากที่สุด
4.2 มนุษยสัมพันธ์	4.65	.52	มากที่สุด
4.3 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	4.61	.57	มากที่สุด
4.4 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	4.55	.61	มากที่สุด
4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น	4.41	.64	มาก
5. ด้านทักษะ	4.30	.46	มาก
5.1 ทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	4.39	.53	มาก
5.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.37	.48	มาก
5.3 ทักษะการสื่อสาร	4.43	.57	มาก
5.4 ทักษะการประชาสัมพันธ์เชิงรุก	4.18	.75	มาก
5.5 ทักษะการแก้ปัญหา / การจัดการปัญหา	4.18	.63	มาก
5.6 ทักษะการทำงานได้หลายด้าน	4.12	.63	มาก
5.7 ทักษะการประสานงาน	4.22	.55	มาก
5.8 ทักษะการทำงานเป็นทีม	4.37	.63	มาก
5.9 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.47	.61	มาก
มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ	4.18	.46	มาก
1. แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.52	.55	มากที่สุด
1.1 แผนพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือนโยบายของต้นสังกัด	4.49	.61	มาก
1.2 แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจน	4.53	.61	มากที่สุด
1.3 แผนพัฒนาห้องสมุดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.55	.58	มากที่สุด

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2. การมีส่วนร่วมของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน	3.91	.78	มาก
2.1 ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด	3.98	.80	มาก
2.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด	3.86	.86	มาก
2.3 กิจกรรมที่ผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนร่วมกันจัดเพื่อพัฒนาห้องสมุด	3.90	.84	มาก
3. การสร้างเครือข่าย	3.97	.60	มาก
3.1 การสร้างเครือข่ายห้องสมุดอย่างเป็นทางการ	3.92	.70	มาก
3.2 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ	3.92	.73	มาก
3.3 การสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก / ผู้ใช้บริการ	4.04	.57	มาก
3.4 กิจกรรมร่วมกับเครือข่ายห้องสมุดเครือข่ายหน่วยงานอื่นๆ และเครือข่ายสมาชิก	4.02	.75	มาก
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของห้องสมุด	4.20	.52	มาก
4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน	4.24	.52	มาก
4.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการผู้ใช้ของผู้ปฏิบัติงาน	4.20	.57	มาก
4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	4.22	.58	มาก
4.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้บริการด้วยตนเอง	4.13	.64	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.23	.53	มาก
5.1 การสื่อสารชัดเจน	4.29	.57	มาก
5.2 การสื่อสารมีหลากหลายช่องทาง	4.20	.61	มาก
5.3 การประชาสัมพันธ์เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.33	.59	มาก
5.4 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลาย	4.14	.67	มาก
6. สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม	4.15	.62	มาก
6.1 ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	4.20	.64	มาก
6.2 การใช้บริการเพิ่มขึ้น	4.22	.65	มาก
6.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	4.14	.70	มาก
6.4 สื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	4.06	.74	มาก
7. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการ			
ห้องสมุดมีชีวิต	4.29	.72	มาก
7.1 รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน	4.29	.70	มาก
7.2 การนำสถิติ และผลสรุปการดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนและพัฒนางาน	4.31	.79	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า **มาตรฐานที่ 1 ด้านกายภาพ** ประเด็นเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการ มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะผ่าน ($\bar{x} = 4.60$) ประเด็นเรื่องการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน ปลอดภัยและสะอาดตา ($\bar{x} = 4.56$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม ประเด็นย่อยเรื่องมีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้ มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ สื่อการเรียนรู้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการใช้บริการ ($\bar{x} = 4.52$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการ ทุกตัวชี้วัดมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 4 ด้านบุคลากร ด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต ประเด็นย่อยเรื่องวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.53$) ประเด็นย่อยเรื่องการเป็นนั้ดจัดการและนักประสานใจกว้าง ขอมรับการเปลี่ยนแปลง **ด้านผู้ปฏิบัติงาน** ประเด็นย่อยเรื่อง ความรู้ ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ นิษฐ์รักการอ่านและใฝ่รู้ ($\bar{x} = 4.51$) ประเด็นย่อยด้านเจตคติ มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.65$) จิตบริการ ($\bar{x} = 4.63$) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.61$) การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.55$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ประเด็นย่อยเรื่องแผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ แผนพัฒนาห้องสมุดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{x} = 4.55$) และแผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจน ($\bar{x} = 4.53$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.4 ค่าความตรงตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยาน
การเรียนรู้จำแนกเป็นรายข้อ (n = 50)

รายการตัวชี้วัด	t	p
มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ		
1. ความสะดวกในการเข้าถึงและการ ใช้บริการ		
1.1 ที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชน	11.284*	.000
1.2 การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะผ่าน	12.833*	.000
1.3 ตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา	3.624*	.001
1.4 ป้ายบอกทางหรือการสื่อสารชัดเจน ให้สามารถเข้าถึงห้องสมุดได้	5.167*	.000
2. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน		
2.1 บรรยากาศผ่อนคลาย อบอุ่น เป็นกันเอง	10.870*	.000
2.2 สภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาดตา	13.865*	.000
2.3 การจัดระบบแสงสว่างคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน	6.320*	.000
2.4 ระบบการถ่ายเทอากาศดี	8.000*	.000

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	t	p
2.5 การมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึง	2.850*	.006
3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก		
3.1 การออกแบบตกแต่งสร้างสรรค์	7.748*	.000
3.2 สะอาด สวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ	13.048*	.000
3.3 ผสมผสาน สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	2.539*	.014
3.4 โຕ้ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย	2.828*	.007
3.5 การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ	3.387*	.001
4. การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย (zoning) สอดคล้องกับพฤติกรรม		
ความสนใจของกลุ่มเป้าหมายการใช้งานและลักษณะการให้บริการ		
4.1 การจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ	5.534*	.000
4.2 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับการให้บริการ	8.852*	.000
4.3 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับพฤติกรรมและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย	6.905*	.000
4.4 การออกแบบพื้นที่สะดวกต่อการให้บริการ	10.522*	.000
4.5 การจัดมุมบริการน้ำดื่ม หรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/อาหารว่าง	.078	.938
มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม		
1. มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้		
1.1 สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์	11.726*	.000
1.2 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาหลากหลายประเภททั้งวิชาการ สารคดีบันเทิงคดี	11.906*	.000
1.3 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย	11.517*	.000
1.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้	10.965*	.000
1.5 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น	5.352*	.000

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	t	p
1.6 สื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ	.947	.348
1.7 สื่อการเรียนรู้อยู่ในความสนใจและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม	8.090*	.000
1.8 สื่อการเรียนรู้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบสะดวกต่อการใช้บริการ	13.268*	.000
1.9 เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึง/สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ/สื่อการเรียนรู้	.8485*	.000
1.10 สื่อการเรียนรู้มีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งาน	10.500*	.000
ด้านกิจกรรม		
2. ความหลากหลายและเนื้อหาของกิจกรรมที่จัด		
2.1 กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย	9.785*	.000
2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	10.889*	.000
2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	5.070*	.000
2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต	6.586*	.000
2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	6.196*	.000
2.6 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าและเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ	10.614*	.000
2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เสนอกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงด้วยการปฏิบัติ	9.641*	.000
3. ความต่อเนื่องและครอบคลุมของกิจกรรมที่จัด		
3.1 การจัดกิจกรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	8.941*	.000
3.2 การจัดกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มผู้ใช้บริการ	5.362*	.000
3.3 การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการห้องสมุด	4.833*	.000

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	t	p
มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ		
1. การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย		
1.1 การจัดระบบบริการที่เอื้อต่อการใช้บริการด้วยตนเอง	9.176*	.000
1.2 การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการ	5.621*	.000
1.3 การจัดบริการสอดคล้องกับความต้องการและแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้ใช้	6.912*	.000
2. ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อคุณภาพการบริการ		
2.1 ความสะดวก รวดเร็วในการรับบริการ	10.322*	.000
2.2 การได้รับบริการตรงกับความต้องการ	10.137*	.000
2.3 การได้รับบริการที่เชื่อถือได้	8.579*	.000
2.4 ความเอื้ออาทรของผู้ให้บริการ	8.698*	.000
2.5 ความสามารถในการตอบคำถามและให้คำแนะนำของผู้ให้บริการ	10.719*	.000
2.6 ความเพียงพอของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ	5.665*	.000
2.7 ความทันสมัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ	9.080*	.000
มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร		
ด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต		
1. วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ		
1.1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	11.258*	.000
1.2 ผู้นำเชิงกลยุทธ์	10.429*	.000
1.3 ความคิดสร้างสรรค์	12.417*	.000
1.4 ความสามารถในการตัดสินใจ	10.088*	.000
1.5 วิสัยทัศน์ทางด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการจัดกระบวนการเรียนรู้	11.068*	.000

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	t	p
2. การเป็นนักจัดการและนักประสานงาน		
2.1 ความสามารถในการวางแผนกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์	11.84*	.000
2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรและบุคลากร	11.258*	.000
2.3 ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กร	12.036*	.000
2.4 ความสามารถในการสื่อสารภายนอกองค์กร	11.462*	.000
2.5 ความสามารถในการประสานงานและทำงานร่วมกับบุคคลและ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	12.718*	.000
2.6 ใจกว้าง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	12.417*	.000
3. ความรู้ ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต		
3.1 นิสัยรักการอ่านและใฝ่รู้	12.043*	.000
3.2 ความคิดสร้างสรรค์	11.766*	.000
3.3 ความคิดเชิงวิเคราะห์	7.532*	.000
3.4 ความเข้าใจแนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับห้องสมุด มีชีวิต	9.889*	.000
4. ด้านเจตคติ		
4.1 จิตบริการ	14.003*	.000
4.2 มนุษยสัมพันธ์	15.449*	.000
4.3 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	13.643*	.000
4.4 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	11.974*	.000
4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น	9.889*	.000
5. ด้านทักษะ		
5.1 ทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	11.661*	.000
5.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	12.465*	.000

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	t	p
5.3 ทักษะการสื่อสาร	11.258*	.000
5.4 ทักษะการประชาสัมพันธ์เชิงรุก	6.340*	.000
5.5 ทักษะการแก้ปัญหา / การจัดการปัญหา	7.538*	.000
5.6 ทักษะการทำงานได้หลายด้าน	6.878*	.000
5.7 ทักษะการประสานงาน	9.217*	.000
5.8 ทักษะการทำงานเป็นทีม	9.553*	.000
5.9 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	11.019*	.000
มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ		
1. แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง		
1.1 แผนพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือนโยบายของต้นสังกัด	11.238*	.000
1.2 แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจน	11.715*	.000
1.3 แผนพัฒนาห้องสมุดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	12.694*	.000
2. การมีส่วนร่วมของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน		
2.1 ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด	4.179*	.000
2.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด	2.887*	.006
2.3 กิจกรรมที่ผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนร่วมกันจัดเพื่อพัฒนาห้องสมุด	3.286*	.002

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	t	p
3. การสร้างเครือข่าย		
3.1 การสร้างเครือข่ายห้องสมุดอย่างเป็นทางการ	4.170*	.000
3.2 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ	4.004*	.000
3.3 การสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก / ผู้ใช้บริการ	6.547*	.000
3.4 กิจกรรมร่วมกับเครือข่ายห้องสมุดเครือข่ายหน่วยงานอื่นๆ และเครือข่ายสมาชิก	4.859*	.000
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการ และการเข้าถึงข้อมูลของห้องสมุด		
4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของผู้บริหาร/ ผู้ปฏิบัติงาน	9.996*	.000
4.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการผู้ใช้ของผู้ปฏิบัติงาน	8.547*	.000
4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	8.642*	.000
4.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้บริการด้วยตนเอง	6.766*	.000
5. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงกลุ่มเป้าหมาย		
5.1 การสื่อสารชัดเจน	9.526*	.000
5.2 การสื่อสารมีหลากหลายช่องทาง	8.057*	.000
5.3 การประชาสัมพันธ์เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	9.787*	.000
5.4 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลาย	6.647*	.000
6. สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม		
6.1 ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	7.643*	.000
6.2 การใช้บริการเพิ่มขึ้น	7.754*	.000

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	t	p
6.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	6.364*	.000
6.4 สื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	5.256*	.000
7. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการ		
ห้องสมุดมีชีวิต		
7.1 รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน	7.778*	.000
7.2 การนำสถิติ และผลสรุปการดำเนินงานมาใช้ในการวางแผน และพัฒนางาน	7.090*	.000

จากตารางที่ 4.4 พบว่า มาตรฐานทั้ง 5 ด้าน และตัวชี้วัดทุกตัวมีความตรงตามเกณฑ์เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 โดยค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่พัฒนามีความแตกต่างจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นตัวชี้วัด 2 ตัวที่ไม่มีความตรงตามเกณฑ์ ควรตัดออก ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านกายภาพ ประเด็นย่อยเรื่องการแบ่งพื้นที่ใช้สอย (Zoning) ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดมุมบริการนำดื่มหรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/อาหารว่าง และมาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม ประเด็นย่อยเรื่อง มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในกิจกรรมพร้อมใช้ ตัวชี้วัด ได้แก่ สื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ

สรุปได้ว่ามาตรฐานทั้ง 5 มาตรฐาน ประเด็นย่อย 21 ประเด็น มีตัวชี้วัดที่มีความตรงตามเกณฑ์จำนวน 100 ข้อ โดยตัดตัวชี้วัดที่ไม่มีความตรงตามเกณฑ์ออกจำนวน 2 ข้อ

อุทยานการเรียนรู้

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยของมาตรฐานด้านความเหมาะสมและสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงาน
ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายด้าน (n = 30)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ	4.12	.54	มาก	3.74	.69	มาก
มาตรฐาน 2 ด้านสาระและ กิจกรรม	4.19	.54	มาก	3.79	.65	มาก
มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ	4.35	.50	มาก	4.00	.678	มาก
มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร	4.36	.51	มาก	3.95	.499	มาก
มาตรฐาน 5 ด้านการบริหาร จัดการ	4.35	.47	มาก	3.92	.59	มาก
เฉลี่ยรวม	4.35	.44	มาก	3.88	.60	มาก

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณามาตรฐานที่พัฒนาในด้านความเหมาะสมและสภาพที่เป็นจริงพบว่า มาตรฐานทั้ง 5 ด้าน ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมระดับมากทั้งในภาพรวมและทุกมาตรฐาน ส่วนสภาพที่เป็นจริง พบว่า ทุกมาตรฐานมีสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและทุกมาตรฐาน

สรุปได้ว่ามาตรฐานที่พัฒนามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ และมีสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับมาก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยของมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านความเหมาะสมและสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ (n = 30)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ	4.12	.54	มาก	3.74	.69	มาก
1. ความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการ	4.09	.80	มาก	3.85	1.01	มาก
1.1 ที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชน	4.23	.85	มาก	4.05	1.09	มาก
1.2 การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะผ่าน	3.97	1.18	มาก	3.70	1.21	มาก
1.3 ตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา	4.27	.90	มาก	4.10	1.21	มาก
1.4 ป้ายบอกทางหรือการสื่อสารชัดเจน ให้สามารถเข้าถึงห้องสมุดได้	3.90	1.12	มาก	3.55	1.31	มาก
2. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน	4.46	.49	มาก	4.12	.61	มาก
2.1 บรรยากาศผ่อนคลายอบอุ่นเป็นกันเอง	4.43	.56	มาก	4.20	8.34	มาก
2.2 สภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาดตา	4.53	.57	มากที่สุด	4.30	.73	มาก
2.3 การจัดระบบแสงสว่าง						
ก้านิ่งถึงการประหยัดพลังงาน	4.43	.67	มาก	4.10	.85	มาก
2.4 ระบบการถ่ายเทอากาศดี	4.47	.68	มาก	4.05	.75	มาก
2.5 การมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึง	4.47	.62	มาก	3.95	.82	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก	3.90	.64	มาก	3.35	.77	มาก
3.1 การออกแบบตกแต่ง สร้างสรรค์	3.97	.71	มาก	3.53	.84	มาก
3.2 สะอาด สวยงาม เชิญชวนให้ เข้าใช้บริการ	4.30	.65	มาก	3.70	.73	มาก
3.3 ผสมผสาน สะท้อนอัตลักษณ์ ของท้องถิ่น	3.87	.77	มาก	3.20	1.00	ปานกลาง
3.4 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถ เคลื่อนย้ายได้ง่าย	3.90	.88	มาก	3.60	.99	มาก
3.5 การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวย ในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ	3.47	1.07	ปานกลาง	2.85	1.18	ปานกลาง
4. การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย (zoning) สอดคล้องกับ พฤติกรรมความสนใจของ กลุ่มเป้าหมายการใช้งานและ ลักษณะการให้บริการ	4.10	.63	มาก	3.86	.80	มาก
4.1 การจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ	3.87	.77	มาก	3.45	1.09	ปานกลาง
4.2 การจัดแบ่งพื้นที่ถนนกประสงค์ สอดคล้องกับการให้บริการ	4.00	.78	มาก	3.80	.95	มาก
4.3 การจัดแบ่งพื้นที่ถนนกประสงค์ สอดคล้องกับพฤติกรรมและ ความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย	4.23	.62	มาก	4.00	.79	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
4.4 การออกแบบพื้นที่สะดวกต่อ การใช้บริการ	4.30	.59	มาก	4.20	.69	มาก
มาตรฐาน 2 ด้านสาระและ กิจกรรมด้านสาระ	4.19	.54	มาก	3.79	.65	มาก
1. มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและ อยู่ในสภาพพร้อมใช้	4.17	.60	มาก	4.17	.60	มาก
1.1 สื่อการเรียนรู้มีหลากหลาย รูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.33	.66	มาก	4.00	.91	มาก
1.2 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาหลากหลาย ประเภททั้งวิชาการ สารคดี บันเทิงคดี	4.37	.61	มาก	4.05	.94	มาก
1.3 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ หลากหลาย	4.33	.71	มาก	4.00	.97	มาก
1.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาส่งเสริม การเรียนรู้	4.43	.62	มาก	3.95	1.05	มาก
1.5 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องและ เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น	4.03	.80	มาก	3.60	.82	มาก
1.6 สื่อการเรียนรู้อยู่ในความสนใจ และสอดคล้องกับสภาพการณ์ ของสังคม	4.00	.74	มาก	3.70	.92	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.7 สื่อการเรียนรู้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบสะดวกต่อการใช้บริการ	4.47	.62	มาก	4.21	.78	มาก
1.8 เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึง/สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ/สื่อการเรียนรู้	4.27	.98	มาก	4.15	1.08	มาก
1.9 สื่อการเรียนรู้มีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งาน	4.17	.60	มาก	4.17	.60	มาก
ด้านกิจกรรม						
2. ความหลากหลายและเนื้อหา						
ของกิจกรรมที่จัด						
2.1 กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย	4.40	.67	มาก	3.95	.82	มาก
2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	4.53	.62	มากที่สุด	4.05	.75	มาก
2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	3.90	.75	มาก	3.60	.82	มาก
2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต	3.97	.71	มาก	3.60	.82	มาก
2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.10	.84	มาก	3.55	.82	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2.6 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิด การค้นคว้าและเรียนรู้เพิ่มเติม ผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้ อื่นๆ	4.40	.56	มาก	4.05	.60	มาก
2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการ เรียนรู้เสนอกระบวนการเรียนรู้ ผ่านประสบการณ์จริงด้วยการ ปฏิบัติ	4.20	.76	มาก	3.70	.86	มาก
3. ความต่อเนื่องและครอบคลุม ของกิจกรรมที่จัด	4.18	.59	มาก	3.71	.83	มาก
3.1 การจัดกิจกรรมดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง	4.40	.56	มาก	4.00	.85	มาก
3.2 การจัดกิจกรรมครอบคลุม ทุกกลุ่มผู้ใช้บริการ	4.17	.74	มาก	3.68	.94	มาก
3.3 การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่ม เป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยัง ไม่เคยใช้บริการห้องสมุด	4.00	.74	มาก	3.40	1.04	มาก
มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ						
1. การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่ม เป้าหมาย	4.35	.50	มาก	3.75	1.20	มาก
1.1 การจัดระบบบริการที่เอื้อต่อ การใช้บริการด้วยตนเอง	4.40	.67	มาก	3.60	1.04	มาก
1.2 การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่ม เป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยัง ไม่เคยใช้บริการ	4.23	.77	มาก	4.15	.81	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.3 การจัดบริการสอดคล้องกับ ความต้องการและแสดงความ เอื้ออาทรต่อผู้ใช้	4.40	.56	มาก	4.00	.67	มาก
มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร	4.36	.511	มาก	4.00	.67	มาก
ด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต						
1. วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ	4.33	.50	มาก	3.88	.52	มาก
1.1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.23	.62	มาก	4.00	.48	มาก
1.2 ผู้นำเชิงกลยุทธ์	4.27	.58	มาก	3.83	.61	มาก
1.3 ความคิดสร้างสรรค์	4.33	.54	มาก	3.83	.61	มาก
1.4 ความสามารถในการตัดสินใจ	4.43	.56	มาก	3.60	1.09	มาก
1.5 วิสัยทัศน์ทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารและการจัดกระบวนการ เรียนรู้	4.40	5.63	มาก	4.00	.72	มาก
2. การเป็นนักจัดการและนัก ประสานงาน	4.35	.58	มาก	4.00	.72	มาก
2.1 ความสามารถในการวางแผน กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์	4.30	.70	มาก	3.95	.54	มาก
2.2 ความสามารถในการบริหาร จัดการองค์การและบุคลากร	4.27	.64	มาก	3.80	.61	มาก
2.3 ความสามารถในการสื่อสาร ภายในองค์กร	4.37	.66	มาก	3.85	.48	มาก
2.4 ความสามารถในการสื่อสาร ภายนอกองค์กร	4.37	.66	มาก	3.95	.75	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2.5 ความสามารถในการ ประสานงานและทำงาน ร่วมกับบุคคลและ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	4.40	.67	มาก	4.05	.82	มาก
4.2.6 ใจกว้าง ยอมรับการ เปลี่ยนแปลง	4.43	.56	มาก			
ด้านผู้ปฏิบัติงาน						
3. ความรู้ ความคิดและความ เข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต	4.34	.61	มาก	3.94	.48	มาก
3.1 นิษฐ์รักการอ่านและใฝ่รู้	4.43	.56	มาก	4.15	.58	มาก
3.2 ความคิดสร้างสรรค์	4.40	.67	มาก	4.05	.60	มาก
3.3 ความคิดเชิงวิเคราะห์	4.20	.66	มาก	3.70	.57	มาก
3.4 ความเข้าใจแนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต	4.34	.72	มาก	3.95	.70	มาก
4. ด้านเจตคติ	4.51	.51	มากที่สุด	4.29	.50	มาก
4.1 จิตบริการ	4.60	.56	มากที่สุด	4.40	.50	มาก
4.2 มนุษยสัมพันธ์	4.67	.54	มากที่สุด	4.40	.59	มาก
4.3 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	4.53	.57	มากที่สุด	4.35	.58	มาก
4.4 การรับฟังและเคารพ ความคิดเห็นของผู้อื่น	4.53	.57	มากที่สุด	4.35	.67	มาก
4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วม กับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น	4.31	.60	มาก	3.95	.75	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5. ด้านทักษะ	4.30	.58	มาก	3.91	.61	มาก
5.1 ทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านและการเรียนรู้	4.23	.67	มาก	4.00	.85	มาก
5.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	4.27	5.83	มาก	4.00	.79	มาก
5.3 ทักษะการสื่อสาร	4.33	.71	มาก	3.89	.67	มาก
5.4 ทักษะการประชาสัมพันธ์เชิงรุก	4.20	.71	มาก	3.61	.77	มาก
5.5 ทักษะการแก้ปัญหา/การจัด การปัญหา	4.23	.67	มาก	3.72	.75	มาก
5.6 ทักษะการทำงานได้หลายด้าน	4.37	.71	มาก	4.00	.85	มาก
5.7 ทักษะการประสานงาน	4.27	.64	มาก	3.80	.83	มาก
5.8 ทักษะการทำงานเป็นทีม	4.37	.61	มาก	3.70	.97	มาก
5.9 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.43	.62	มาก	4.30	.73	มาก
มาตรฐาน 5 ด้านการบริหาร จัดการ	4.35	.47	มาก	3.52	.59	มาก
1. แผนพัฒนาห้องสมุดมีความ ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริง	4.52	.54	มากที่สุด	4.08	.87	มาก
1.1 แผนพัฒนาห้องสมุด สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือนโยบายของต้น สังกัด	4.57	.56	มากที่สุด	4.15	.93	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.2 แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจน	4.50	.57	มาก	4.05	.94	มาก
1.3 แผนพัฒนาห้องสมุดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.50	.57	มาก	4.05	.94	มาก
2. การมีส่วนร่วมของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน	4.08	.71	มาก	3.31	1.06	มาก
2.1 ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด	4.13	.73	มาก	3.35	1.18	ปานกลาง
2.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด	4.07	.74	มาก	3.30	1.03	ปานกลาง
2.3 กิจกรรมที่ผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนร่วมกันจัดเพื่อพัฒนาห้องสมุด	4.07	.74	มาก	3.30	1.12	ปานกลาง
3. การสร้างเครือข่าย	4.10	.73	มาก	3.78	.81	มาก
3.1 การสร้างเครือข่ายห้องสมุดอย่างเป็นทางการ	4.10	.80	มาก	3.85	.98	มาก
3.2 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ	4.00	.83	มาก	3.70	1.08	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
3.3 การสร้างและสนับสนุนให้เกิด เครือข่ายกลุ่มสมาชิก/ผู้ใช้ บริการ	4.20	.76	มาก	3.80	.76	มาก
3.4 กิจกรรมร่วมกับเครือข่าย ห้องสมุดเครือข่ายหน่วยงาน อื่นๆ และเครือข่ายสมาชิก	4.13	.86	มาก	3.80	.76	มาก
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						
ในการบริหารจัดการ การ บริการและการเข้าถึงข้อมูลของ ห้องสมุด	4.30	.62	มาก	3.75	.58	มาก
4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการของผู้ บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน	4.30	.65	มาก	4.10	.64	มาก
4.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริการผู้ใช้ของผู้ปฏิบัติ งาน	4.30	.65	มาก	4.10	.64	มาก
4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสื่อสารและ ประชาสัมพันธ์	4.30	.79	มาก	3.85	.87	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
4.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้บริการด้วยตนเอง	4.30	.70	มาก	3.95	.75	มาก
5. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์						
ถึงกลุ่มเป้าหมาย	4.25	.62	มาก	3.75	.58	มาก
5.1 การสื่อสารชัดเจน	4.30	.59	มาก	3.85	.58	มาก
5.2 การสื่อสารมีหลากหลายช่องทาง	4.27	.74	มาก	3.65	.67	มาก
5.3 การประชาสัมพันธ์เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.23	.62	มาก	3.80	.52	มาก
5.4 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลาย	4.20	.71	มาก	3.70	.73	มาก
6. สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม						
เข้าร่วมกิจกรรม	4.26	.51	มาก	3.95	.62	มาก
6.1 ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	4.23	.50	มาก	4.00	.74	มาก
6.2 การใช้บริการเพิ่มขึ้น	4.32	.47	มาก	3.95	.70	มาก
6.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	4.17	.59	มาก	3.90	.71	มาก
6.4 สื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	4.10	.71	มาก	3.80	1.05	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			สภาพที่เป็นจริง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
7. การประเมินผลการบริหาร						
จัดการและการดำเนินการ						
ห้องสมุดมีชีวิต	4.18	.62	มาก	4.10	.61	มาก
7.1 รายงานสรุปผลการดำเนินงาน						
ตามแผน	4.17	.64	มาก	4.05	.60	มาก
7.2 การนำสถิติ และผลสรุปการ						
ดำเนินงานมาใช้ในการ						
วางแผนและพัฒนางาน	4.20	.66	มาก	4.15	.67	มาก

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณามาตรฐานและตัวชี้วัดด้านความเหมาะสมและสภาพที่เป็นจริงพบว่า

มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อยการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน ตัวชี้วัดคือสภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาด ($\bar{x} = 4.53$) ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง ได้แก่ ประเด็นย่อยการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก ตัวชี้วัดคือ การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ ($\bar{x} = 3.47$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับปานกลาง ได้แก่ ประเด็นย่อยการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก ตัวชี้วัดคือ ผสมผสานสะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.20$) และการออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ ($\bar{x} = 2.85$) ประเด็นย่อยการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย ตัวชี้วัดคือการจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ ($\bar{x} = 3.45$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อยความหลากหลายและเนื้อหาของกิจกรรมที่จัด ตัวชี้วัดคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.53$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนา และตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อยด้านเจตคติ ตัวชี้วัดคือ มนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.67$) จิตบริการ ($\bar{x} = 4.60$) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.53$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริง มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อยด้านการบริหารจัดการ ตัวชี้วัดคือ แผนพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจหรือนโยบายของต้นสังกัด ($\bar{x} = 4.57$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

สรุปได้ว่ามาตรฐาน 5 มาตรฐาน และตัวชี้วัดจำนวน 100 ข้อ มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4.7 ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ (n = 50)

มาตรฐาน	จำนวนข้อ	ความเที่ยง (α)	ระดับ
มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ	18	.924	สูง
มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม	19	.963	สูง
มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ	10	.937	สูง
มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร	29	.981	สูง
มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ	24	.961	สูง
รวมทั้งฉบับ	100	.987	สูง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ทั้งฉบับประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อย และตัวชี้วัดจำนวน 100 ข้อ มีค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นสูง ($\alpha = .987$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกายภาพมีตัวชี้วัดจำนวน 18 ข้อ ด้านสาระกิจกรรมมีตัวชี้วัดจำนวน 19 ข้อ ด้านการบริการมีตัวชี้วัดจำนวน 10 ข้อ ด้านบุคลากรมีตัวชี้วัดจำนวน 29 ข้อ และ

ด้านการบริหารจัดการมีตัวชี้วัดจำนวน 24 ข้อ ซึ่งทุกด้านมีค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นสูงทุกด้าน (โดยค่า α มีค่ามากกว่า .70 ทุกด้าน)

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด

ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดสรุปได้ ดังนี้

- 1) การเน้นย้ำความสำคัญของมาตรฐานและตัวชี้วัดบางประเด็นย่อย เช่น อาคารสถานที่ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน งบประมาณ การประชาสัมพันธ์ การบริการ สาระและกิจกรรม
- 2) ความเป็นรูปธรรมในการนำไปใช้ เช่น การกำหนดเกณฑ์การวัดที่เป็นรูปธรรม
- 3) ความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ เผยแพร่แนวคิดนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ตอนที่ 3 คู่มือมาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ค่าความตรงและความเที่ยงของมาตรฐาน ตัวชี้วัดและเกณฑ์ห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้จากมาตรฐาน จำนวน 5 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อย และตัวชี้วัดจำนวน 102 ข้อ มีตัวชี้วัดที่คำนวณค่าสถิติพบว่า ไม่มีความตรงตามเกณฑ์ ($\bar{x} > 3.50$) จึงถูกตัดออกจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ ตัวชี้วัดเรื่องการจัดมุมบริการน้ำดื่มหรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/อาหารว่าง และมาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม ตัวชี้วัดเรื่องสื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ

สรุปได้ว่าคู่มือมาตรฐานมี 5 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อยและตัวชี้วัดจำนวน 100 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มาตรฐานและตัวชี้วัด

มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ มี 4 ประเด็นย่อย จำนวน 18 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการ

- 1.1 ที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชน
- 1.2 การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะผ่าน
- 1.3 ตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา
- 1.4 ป้ายบอกทางหรือการสื่อสารชัดเจน ให้สามารถเข้าถึงห้องสมุดได้

2. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน

- 2.1 บรรยากาศผ่อนคลาย อบอุ่น เป็นกันเอง

- 2.2 สภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาดตา
- 2.3 การจัดระบบแสงสว่างคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน
- 2.4 ระบบการถ่ายเทอากาศดี
- 2.5 การมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึง

3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก

- 3.1 การออกแบบตกแต่งสร้างสรรค์
- 3.2 สะอาด สวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ
- 3.3 ผสมผสาน สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น
- 3.4 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย
- 3.5 การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ

4. การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย (zoning) สอดคล้องกับพฤติกรรมความสนใจของกลุ่มเป้าหมายการใช้งานและลักษณะการให้บริการ

- 4.1 การจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ
- 4.2 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับการให้บริการ
- 4.3 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับพฤติกรรมและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.4 การออกแบบพื้นที่สะดวกต่อการให้บริการ

มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม มี 3 ประเด็นย่อย จำนวน 19 ตัวชี้วัด

1. มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้

- 1.1 สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 1.2 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาหลากหลายประเภททั้งวิชาการ สารคดี บันเทิงคดี
- 1.3 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
- 1.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้
- 1.5 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น
- 1.6 สื่อการเรียนรู้อยู่ในความสนใจและสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของสังคม
- 1.7 สื่อการเรียนรู้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบสะดวกต่อการให้บริการ

- 1.8 เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึง/สืบค้น
ทรัพยากรสารสนเทศ/สื่อการเรียนรู้
- 1.9 สื่อการเรียนรู้มีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งาน

ด้านกิจกรรม

2. ความหลากหลายและเนื้อหาของกิจกรรมที่จัด

- 2.1 กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย
- 2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้
- 2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
- 2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต
- 2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.6 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าและเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือ
และสื่อการเรียนรู้อื่นๆ
- 2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เสนอกระบวนการเรียนรู้ผ่าน
ประสบการณ์จริงด้วยการปฏิบัติ

3. ความต่อเนื่องและครอบคลุมของกิจกรรมที่จัด

- 3.1 การจัดกิจกรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- 3.2 การจัดกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มผู้ใช้บริการ
- 3.3 การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการ
ห้องสมุด

มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ มี 2 ประเด็นย่อย จำนวน 10 ตัวชี้วัด

1. การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 การจัดระบบบริการที่เอื้อต่อการใช้บริการด้วยตนเอง
- 1.2 การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการ
- 1.3 การจัดบริการสอดคล้องกับความต้องการและแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้ใช้

2. ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อคุณภาพการบริการ

- 2.1 ความสะดวก รวดเร็วในการรับบริการ
- 2.2 การได้รับบริการตรงกับความต้องการ
- 2.3 การได้รับบริการที่เชื่อถือได้

- 2.4 ความเอื้ออาทรของผู้ให้บริการ
- 2.5 ความสามารถในการตอบคำถามและให้คำแนะนำของผู้ให้บริการ
- 2.6 ความเพียงพอของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ
- 2.7 ความทันสมัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ

มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร มี 5 ประเด็นย่อย จำนวน 29 ตัวชี้วัด

ด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต

1. วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ

- 1.1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- 1.2 ผู้นำเชิงกลยุทธ์
- 1.3 ความคิดสร้างสรรค์
- 1.4 ความสามารถในการตัดสินใจ
- 1.5 วิสัยทัศน์ทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการจัดการกระบวนการเรียนรู้

2. การเป็นนักจัดการและนักประสานงาน

- 2.1 ความสามารถในการวางแผนกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์
- 2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการองค์การและบุคลากร
- 2.3 ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กร
- 2.4 ความสามารถในการสื่อสารภายนอกองค์กร
- 2.5 ความสามารถในการประสานงานและทำงานร่วมกับบุคคลและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 ใจกว้าง ขอมรับการเปลี่ยนแปลง

ด้านผู้ปฏิบัติงาน

3. ความรู้ ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต

- 3.1 นิสัยรักการอ่านและใฝ่รู้
- 3.2 ความคิดสร้างสรรค์
- 3.3 ความคิดเชิงวิเคราะห์
- 3.4 ความเข้าใจแนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต

4. ด้านเจตคติ

- 4.1 จิตบริการ
- 4.2 มนุษยสัมพันธ์
- 4.3 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ
- 4.4 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- 4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น

5. ด้านทักษะ

- 5.1 ทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้
- 5.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5.3 ทักษะการสื่อสาร
- 5.4 ทักษะการประชาสัมพันธ์เชิงรุก
- 5.5 ทักษะการแก้ปัญหา / การจัดการปัญหา
- 5.6 ทักษะการทำงานได้หลายด้าน
- 5.7 ทักษะการประสานงาน
- 5.8 ทักษะการทำงานเป็นทีม
- 5.9 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ มี 7 ประเด็นย่อย จำนวน 24 ตัวชี้วัด

1. แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1.1 แผนพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือนโยบายของต้น

สังกัด

- 1.2 แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจน
- 1.3 แผนพัฒนาห้องสมุดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2. การมีส่วนร่วมของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน

- 2.1 ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด
- 2.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด
- 2.3 กิจกรรมที่ผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนร่วมกันจัดเพื่อพัฒนาห้องสมุด

3. การสร้างเครือข่าย

- 3.1 การสร้างเครือข่ายห้องสมุดอย่างเป็นทางการ
- 3.2 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ
- 3.3 การสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก / ผู้ใช้บริการ
- 3.4 กิจกรรมร่วมกับเครือข่ายห้องสมุดเครือข่ายหน่วยงานอื่นๆ และเครือข่ายสมาชิก

4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของห้องสมุด

- 4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของ ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน
- 4.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการผู้ใช้ของผู้ปฏิบัติงาน
- 4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
- 4.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้บริการด้วยตนเอง

5. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงกลุ่มเป้าหมาย

- 5.1 การสื่อสารชัดเจน
- 5.2 การสื่อสารมีหลากหลายช่องทาง
- 5.3 การประชาสัมพันธ์เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- 5.4 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลาย

6. สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม

- 6.1 ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา
- 6.2 การใช้บริการเพิ่มขึ้น
- 6.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา
- 6.4 สื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

7. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการห้องสมุดมีชีวิต

- 7.1 รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน
- 7.2 การนำสถิติ และผลสรุปการดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนและพัฒนางาน

2. เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ได้มีความเห็นสอดคล้องกัน สรุปเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ จะต้องผ่านเกณฑ์รายมาตรฐานและค่าเฉลี่ยรวม ดังนี้

มาตรฐาน	จำนวน ประเด็นย่อย	จำนวน ตัวชี้วัด	ค่า น้ำหนัก	เกณฑ์ผ่านค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x})
1. ด้านกายภาพ	4	18	2	>3.50
2. ด้านสาระและกิจกรรม	3	19	3	>3.50
3. ด้านการบริการ	2	10	2	>3.50
4. ด้านบุคลากร	5	29	2	>3.50
5. ด้านการบริหารจัดการ	7	24	1	>3.50
เฉลี่ยรวม	21	100	10	>3.50

การประเมินคุณภาพ พิจารณาใน 2 ประเด็นดังนี้

1. คุณภาพในแต่ละด้าน ต้องผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานแต่ละด้าน (ซึ่งมีค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน)
2. เมื่อพิจารณาคุณภาพในภาพรวม (โดยคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักแล้ว) ต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่า **3.50** จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

(คู่มือการใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดนำเสนอรายละเอียดในภาคผนวก ซ)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้
3. เพื่อจัดทำคู่มือมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความตรง ความเที่ยง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ มีจำนวน 5 มาตรฐาน และจำนวน 102 ตัว มีค่าเหมาะสม และมีความตรงตามเนื้อหา ทุกตัว โดยมีค่าระหว่าง .70-1.00 สรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสม
2. มาตรฐานทุกด้านมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) โดยมาตรฐานที่ 4 ด้านบุคลากรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$) นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับได้แก่ มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการ ($\bar{x} = 4.29$) มาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม ($\bar{x} = 4.23$) มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.18$) และมาตรฐานที่ 1 ด้านกายภาพ ($\bar{x} = 4.13$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านกายภาพ ประเด็นย่อยความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการมีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะผ่าน ($\bar{x} = 4.60$) ประเด็นย่อยการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในมีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน ปลอดภัยและสะอาดตา ($\bar{x} = 4.56$) นอกนั้นมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม ประเด็นย่อยเรื่องมีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการใช้บริการ ($\bar{x} = 4.52$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการ ทุกตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

มาตรฐานที่ 4 ด้านบุคลากร ด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต ประเด็นย่อยวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.53$) ประเด็นย่อยเรื่องการเป็นนักจัดการและนักประสานใจกว้างยอมรับการเปลี่ยนแปลง ด้านผู้ปฏิบัติงาน ประเด็นย่อย ความรู้ ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ นิสัย รักการอ่านและใฝ่รู้ ($\bar{x} = 4.51$) ประเด็นย่อยด้านเจตคติ มีตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.65$) จิตบริการ ($\bar{x} = 4.63$) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.61$) การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.55$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ทุกตัวชี้วัดมีความเหมาะสมระดับมาก

3. ผลจากการทดสอบความตรงตามเกณฑ์ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ($\bar{x} > 3.50$) โดย การทดสอบค่าที่พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความแตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 100 ตัวชี้วัด โดย 2 ตัวชี้วัด มีค่าไม่แตกต่างจากเกณฑ์ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านกายภาพ ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดมุมบริการนำดื่มหรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/อาหารว่าง และมาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม ตัวชี้วัด ได้แก่ สื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ

4. เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวชี้วัดและสภาพที่เป็นจริงพบว่า มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อย การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน ตัวชี้วัดคือสภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาด ($\bar{x} = 4.53$) ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง ได้แก่ ประเด็นย่อยการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก ตัวชี้วัดคือ การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ ($\bar{x} = 3.47$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับปานกลาง ได้แก่ ประเด็นย่อยการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก ตัวชี้วัดคือ ผสมผสานสะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.20$) และการออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ ($\bar{x} = 2.85$) ประเด็นย่อยการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย ตัวชี้วัด คือการจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ ($\bar{x} = 3.45$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อยความหลากหลายและเนื้อหาของกิจกรรมที่จัด ตัวชี้วัดคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.53$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริหาร พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนาและตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 4 ด้านบุคลากร พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อยเจตคติ ตัวชี้วัดคือ มนุษย์สัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.67$) จิตบริการ ($\bar{x} = 4.60$) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.53$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นย่อยด้านการบริหารจัดการ ตัวชี้วัดคือ แผนพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจหรือนโยบายของต้นสังกัด ($\bar{x} = 4.57$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

ตัวชี้วัดสภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมระดับมากทุกข้อ

5. ผลจากการทดสอบค่าความเที่ยงพบว่า มาตรฐานทุกด้านมีค่าความเที่ยงสูง (มีค่ามากกว่าเกณฑ์ .70) ดังนี้

มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ	มีค่าเท่ากับ .924
มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม	มีค่าเท่ากับ .963
มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ	มีค่าเท่ากับ .927
มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร	มีค่าเท่ากับ .981
มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ	มีค่าเท่ากับ .961
ค่าความเที่ยงรวมทั้งฉบับเท่ากับ	.987

6. มาตรฐาน และตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อย จำนวน 100 ตัวชี้วัด ดังนี้

มาตรฐาน 1 ด้านกายภาพ

1.1 ความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการ

- 1.1.1 ที่ตั้งอยู่ในย่านชุมชน
- 1.1.2 การคมนาคมสะดวก มีรถประจำทาง/บริการสาธารณะผ่าน
- 1.1.3 ตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา
- 1.1.4 ป้ายบอกทางหรือการสื่อสารชัดเจน ให้สามารถเข้าถึงห้องสมุดได้

1.2 การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน

- 1.2.1 บรรยากาศผ่อนคลาย อบอุ่น เป็นกันเอง
- 1.2.2 สภาพแวดล้อมภายในปลอดภัยและสะอาดตา
- 1.2.3 การจัดระบบแสงสว่างคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน
- 1.2.4 ระบบการถ่ายเทอากาศดี
- 1.2.5 การมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึง

1.3 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก

- 1.3.1 การออกแบบตกแต่งสร้างสรรค์
- 1.3.2 สะอาด สวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ
- 1.3.3 ผสมผสาน สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น
- 1.3.4 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย
- 1.3.5 การออกแบบพื้นที่เอื้ออำนวยในการใช้บริการสำหรับผู้พิการ

1.4 การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย (zoning) สอดคล้องกับพฤติกรรมความสนใจของ

กลุ่มเป้าหมายการใช้งานและลักษณะการให้บริการ

- 1.4.1 การจัดแบ่งพื้นที่ตามกลุ่มอายุ
- 1.4.2 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับการให้บริการ
- 1.4.3 การจัดแบ่งพื้นที่เอนกประสงค์สอดคล้องกับพฤติกรรมและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย
- 1.4.4 การออกแบบพื้นที่สะดวกต่อการให้บริการ

มาตรฐาน 2 ด้านสาระและกิจกรรม

2.1 มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้

- 2.1.1 สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- 2.1.2 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาหลากหลายประเภททั้งวิชาการ สารคดี บันเทิงคดี
- 2.1.3 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
- 2.1.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้
- 2.1.5 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น
- 2.1.6 สื่อการเรียนรู้อยู่ในความสนใจและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม
- 2.1.7 สื่อการเรียนรู้จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบสะดวกต่อการใช้บริการ
- 2.1.8 เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึง/สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ/สื่อการเรียนรู้
- 2.1.9 สื่อการเรียนรู้มีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งาน

ด้านกิจกรรม

2.2 ความหลากหลายและเนื้อหาของกิจกรรมที่จัด

- 2.2.1 กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย
- 2.2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้
- 2.2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
- 2.2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต
- 2.2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.2.6 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าและเรียนรู้ เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ
- 2.2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เสนอกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงด้วยการปฏิบัติ

2.3 ความต่อเนื่องและครอบคลุมของกิจกรรมที่จัด

- 2.3.1 การจัดกิจกรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
 - 2.3.2 การจัดกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มผู้ใช้บริการ
 - 2.3.3 การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการห้องสมุด
- มาตรฐาน 3 ด้านการบริการ

3.1 การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย

- 3.1.1 การจัดระบบบริการที่เอื้อต่อการใช้บริการด้วยตนเอง
- 3.1.2 การจัดบริการเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และผู้ยังไม่เคยใช้บริการ

3.1.3 การจัดบริการสอดคล้องกับความต้องการและแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้ใช้

3.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อคุณภาพการบริการ

3.2.1 ความสะดวก รวดเร็วในการรับบริการ

3.2.2 การได้รับบริการตรงกับความต้องการ

3.2.3 การได้รับบริการที่เชื่อถือได้

3.2.4 ความเอื้ออาทรของผู้ให้บริการ

3.2.5 ความสามารถในการตอบคำถามและให้คำแนะนำของผู้ให้บริการ

3.2.6 ความเพียงพอของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ

3.2.7 ความทันสมัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีให้บริการ

มาตรฐาน 4 ด้านบุคลากร

ด้านผู้บริหาร

4.1 วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ

4.1.1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4.1.2 ผู้นำเชิงกลยุทธ์

4.1.3 ความคิดสร้างสรรค์

4.1.4 ความสามารถในการตัดสินใจ

4.1.5 วิสัยทัศน์ทางด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการจัดกระบวนการเรียนรู้

4.2 การเป็นนักจัดการและนักประสานงาน

4.2.1 ความสามารถในการวางแผนกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์

4.2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการองค์การและบุคลากร

4.2.3 ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กร

4.2.4 ความสามารถในการสื่อสารภายนอกองค์กร

4.2.5 ความสามารถในการประสานงานและทำงานร่วมกับบุคคลและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

4.2.6 ใจกว้าง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

ด้านผู้ปฏิบัติงาน

4.3 ความรู้ ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต

4.3.1 นิษฐ์รักการอ่านและใฝ่รู้

4.3.2 ความคิดสร้างสรรค์

4.3.3 ความคิดเชิงวิเคราะห์

4.3.4 ความเข้าใจแนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต

4.4 ด้านเจตคติ

4.4.1 จิตบริการ

4.4.2 มนุษยสัมพันธ์

4.4.3 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

4.4.4 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

4.4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น

4.5 ด้านทักษะ

4.5.1 ทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

4.5.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4.5.3 ทักษะการสื่อสาร

4.5.4 ทักษะการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

4.5.5 ทักษะการแก้ปัญหา / การจัดการปัญหา

4.5.6 ทักษะการทำงานได้หลายด้าน

4.5.7 ทักษะการประสานงาน

4.5.8 ทักษะการทำงานเป็นทีม

4.5.9 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐาน 5 ด้านการบริหารจัดการ

5.1 แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

5.1.1 แผนพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือนโยบายของต้นสังกัด

5.1.2 แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจน

5.1.3 แผนพัฒนาห้องสมุดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

5.2 การมีส่วนร่วมของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชน

5.2.1 ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด

5.2.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการหรือ

ดำเนินงานห้องสมุด

5.2.3 กิจกรรมที่ผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนร่วมกันจัดเพื่อพัฒนาห้องสมุด

5.3 การสร้างเครือข่าย

5.3.1 การสร้างเครือข่ายห้องสมุดอย่างเป็นทางการ

5.3.2 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ

5.3.3 การสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก/ ผู้ใช้บริการ

5.3.4 กิจกรรมร่วมกับเครือข่ายห้องสมุดเครือข่ายหน่วยงานอื่นๆ และเครือข่ายสมาชิก

5.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของ

ห้องสมุด

5.4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน

5.4.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการผู้ใช้ของผู้ปฏิบัติงาน

5.4.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

5.4.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้บริการด้วยตนเอง

5.5 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงกลุ่มเป้าหมาย

5.5.1 การสื่อสารชัดเจน

5.5.2 การสื่อสารมีหลากหลายช่องทาง

5.5.3 การประชาสัมพันธ์เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

5.5.4 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลาย

5.6 สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม

5.6.1 ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

5.6.2 การใช้บริการเพิ่มขึ้น

5.6.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

5.6.4 สื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

5.7 การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการห้องสมุดมีชีวิต

5.7.1 รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน

5.7.2 การนำสถิติ และผลสรุปการดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนและพัฒนางาน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ พิจารณา 2 ประเด็นคือ 1) คุณภาพในแต่ละด้าน ต้องผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานแต่ละด้าน ซึ่งมีค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน และ 2) เมื่อพิจารณาคุณภาพ

ในภาพรวม โดยคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักแล้ว ต้องมีค่าเฉลี่ยรวม มากกว่า 3.50 ($\bar{x} > 3.50$) จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ ดังรายละเอียดในตาราง

มาตรฐาน	จำนวนประเด็นย่อย	จำนวนตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก	เกณฑ์ผ่านค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x})
1. ด้านกายภาพ	4	18	2	>3.50
2. ด้านสาระและกิจกรรม	3	19	3	>3.50
3. ด้านการบริการ	2	10	2	>3.50
4. ด้านบุคลากร	5	29	2	>3.50
5. ด้านการบริหารจัดการ	7	24	1	>3.50
เฉลี่ยรวม	21	100	10	>3.50

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่พัฒนาประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อย มีจำนวนทั้งสิ้น 100 ข้อ ได้แก่ มาตรฐานด้านกายภาพ จำนวน 18 ข้อ มาตรฐานด้านสาระและกิจกรรม จำนวน 19 ข้อ มาตรฐานด้านการบริการ จำนวน 10 ข้อ มาตรฐานด้านบุคลากร จำนวน 29 ข้อ และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ จำนวน 24 ข้อ ซึ่งทุกตัวชี้วัดมีค่าความตรงมากกว่า .50 ทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าตัวชี้วัดแต่ละตัวมีความตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

การที่ผลวิจัยสอดคล้องกันเช่นนี้เป็นเพราะการพัฒนาตัวชี้วัดดังกล่าว นักวิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดด้วยกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับงานวิจัยและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด (จารุณี สุปิ่นะเจริญ, 2546; อนัญญา ทิมเกตุ, 2546; วิมานพร รูปใหญ่, 2547; ชุติมา สัจจนันท์, 2548; ชุติมา สัจจนันท์ และ บุญศรี พรหมมาพันธ์, 2549; สุวิมล ว่องวานิช และคณะ, 2552; ชุติมา สัจจนันท์, 2554) นอกจากนี้ยังได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงและเกี่ยวข้องกับห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้กลุ่ม

ต่างๆ ทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน นักวิชาการ นักวิจัย ผู้ปฏิบัติงาน ผู้เข้าร่วมโครงการกิจกรรม เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการจัดประชุมและสนทนากลุ่ม

2. ผลการวิจัยพบว่ามาตรฐานทุกด้านมีความเหมาะสมโดยรวมระดับมาก และมาตรฐานแต่ละด้านมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2549 และมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ รวมทั้งมาตรฐาน 3 ดี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 แม้จะมีจุดเน้นต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยและพัฒนาห้องสมุดประชาชนของชุดิมา สัจจามันท์ (2549) ผลการพัฒนาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ของชุดิมา สัจจามันท์ และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2549) และผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตของชุดิมา สัจจามันท์ กาญจนา ใจกว้าง และมาลี ล้าสกุล (2554) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่ามาตรฐานที่ 4 ด้านบุคลากรมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรคือทรัพยากรการบริหารที่สำคัญขององค์กร และองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงานทุกด้าน

มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยเหมาะสมระดับมากเป็นอันดับรอง ได้แก่ มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการ และมาตรฐานที่ 2 ด้านสาระและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและสอดคล้องกับหลักวิชาการที่เน้นการบริการคือหัวใจของห้องสมุด ห้องสมุดเป็นองค์การการบริการ และผลการวิจัยห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ของอภิรดี กันเดช (2551) ซึ่งศึกษาแนวโน้มการพัฒนา รูปแบบห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้ ใน พ.ศ. 2560 ซึ่งพบว่าห้องสมุดประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีทิศทางการดำเนินงานที่สนองความต้องการของประชาชน เน้นการให้บริการโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้บริการโดยเท่าเทียมและทั่วถึง เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามอัชฌาศัยที่หลากหลายและตรงใจผู้รับบริการ และอนาคตภาพการเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ผลการวิเคราะห์ความตรงตามเกณฑ์โดยการทดสอบค่าที พบว่า มาตรฐานที่ 5 ด้าน 21 ประเด็นย่อย จำนวน 102 ตัวชี้วัด ทุกตัวชี้วัดมีความตรงตามเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นตัวชี้วัด 2 ตัว ที่มีค่าไม่ต่างจากเกณฑ์ ($\bar{x} > 3.50$) คือ มาตรฐานด้านกายภาพ เกี่ยวกับการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย (zoning) ได้แก่ การจัดมุมบริการน้ำดื่มหรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/

อาหารว่าง และมาตรฐานด้านสาระและกิจกรรม เรื่องสื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ โดย 2 ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่ายังเป็นตัวชี้วัดที่ไม่เหมาะสม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า การจัดมุมบริการน้ำดื่มหรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/อาหารว่างมีค่าเฉลี่ย = 3.51 ซึ่งมีค่าไม่สูงมากเกือบอยู่ในระดับปานกลาง (กำหนดค่าเฉลี่ย = 2.50-3.50 คือปานกลาง) และตัวชี้วัดเรื่องสื่อการเรียนรู้มีบริการสำหรับผู้พิการ มีค่าเฉลี่ย = 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.04 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่แตกต่างกระจายกันมาก เมื่อสังเกตค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่ามากกว่าข้ออื่นๆ ที่มีค่าการกระจายไม่ถึง 1.00 จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นว่าตัวชี้วัด 2 ข้อ นี้อาจจะยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้วัดในขณะนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมของห้องสมุดซึ่งพบจากผลการวิจัยการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้น ของชุดิมา สัจจานันท์ บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และศิริพร สัจจานันท์ (2550) พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่มีบุคลากรห้องสมุดจำนวน 1 – 2 คน และมีปัญหางบประมาณและการเงินระดับสูงสุด ดังนั้นบรรณารักษ์ห้องสมุดส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับบริการและกิจกรรมหลักในวิชาชีพสำหรับบุคคลโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามในอนาคตเมื่อมีความพร้อมประเด็นย่อยเหล่านี้ก็ควรได้รับการพิจารณาตามความพร้อมของห้องสมุด เนื่องจากนโยบายของสังคมไทยและสังคมโลกได้ขยายโอกาสการบริการแก่ผู้พิการเพิ่มมากขึ้น ห้องสมุดในฐานะสถาบันของสังคมจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเริ่มคำนึงถึงประเด็นนี้เพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับประเด็นเรื่องการจัดมุมบริการน้ำดื่มหรือการจำหน่ายเครื่องดื่ม/อาหารว่าง น่าจะมีสาเหตุเดียวกัน แต่ห้องสมุดควรต้องคำนึงถึงอย่างน้อยบริหารจัดการให้มีบริการน้ำดื่มเพราะเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนคุณภาพการบริการที่แสดงถึงความห่วงใยและเอาใจใส่ผู้ใช้บริการ

4. ผลจากการนำตัวชี้วัดไปให้ผู้เกี่ยวข้องคือบรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิตประเมินตนเองตามสภาพจริงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ พบว่าตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสามารถวัดได้ตามสภาพจริงในระดับที่สอดคล้องใกล้เคียงกัน แสดงว่าในสภาพจริงตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ได้ การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะนักวิจัยได้พัฒนาตัวชี้วัดตามทฤษฎี หลักการและกรอบแนวทางการพัฒนา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องพิจารณาร่วมกัน เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมและเป็นไปได้จริง จึงทำให้ผลการวิจัยสนับสนุนได้ว่าเป็นตัวชี้วัดที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

นอกจากนี้ยังเกิดจากจุดแข็งคือเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยรวมมากกว่า 3.50 ($\bar{x} > 3.50$) คุณภาพในแต่ละด้านต้องผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมกำหนดไว้ในแต่ละด้าน ซึ่งมีค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน และ

เมื่อพิจารณาคูณภาพในภาพรวม ต้องมีค่าเฉลี่ยรวมมากกว่า 3.50 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์คุณภาพ การกำหนดเกณฑ์เช่นนี้เป็นไปอย่างเหมาะสมตามหลักการใช้สถิติ เพราะค่าเฉลี่ยเป็นสถิติที่ใช้คำตอบทุกค่า มาคำนวณซึ่งเหมาะสมกับแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าที่สามารถระบุนำความคิดเห็นออกมาเป็นปริมาณมากน้อยได้ นอกจากนี้เกณฑ์ดังกล่าวยังมีความเป็นมาตรฐานเชื่อถือได้เนื่องจากเป็นผลจากการประชุมระดมความคิดเห็นถึง 2 ครั้งของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารผู้มีประสบการณ์สูงเกี่ยวข้องกับห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ นักวิชาการ นักวิจัย ตัวแทนจากสมาคมวิชาชีพและบรรณารักษ์ทั้งห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียนได้พิจารณาร่วมกันแล้ว เห็นว่าเกณฑ์ดังกล่าวมีความเหมาะสม

5. ผลจากการทดสอบความเที่ยง พบว่ามาตรฐานทุกด้านมีค่าความเที่ยงสูง ทั้งนี้เป็นเพราะคณะนักวิจัยได้นำตัวชี้วัดไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจำนวน 30 คน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและสภาพที่เป็นจริง และเหตุผลอีกประการหนึ่งเนื่องจากตัวชี้วัดมีความตรงตามเนื้อหาซึ่งผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน และผ่านการตรวจสอบความตรงตามเกณฑ์โดยการทดสอบค่าที โดยกำหนดเกณฑ์ $\bar{x} > 3.50$ ซึ่งตามหลักการวัดและประเมินผลอธิบายได้ว่าเครื่องมือที่มีความตรงจะมีความเที่ยง สูงตามไปด้วย เพราะความตรงคือ ความถูกต้องแม่นยำในสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มาตรฐานและตัวชี้วัดที่พัฒนาได้จากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ส่วนความเที่ยง คือ ความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการวัด เมื่อนำเครื่องมือมาวัดผล ควรได้ค่าคะแนนเท่าเดิมหรือใกล้เคียงกัน จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความตรงตามเกณฑ์ โดยการทดสอบค่าทีจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ($\bar{x} > 3.50$) จึงทำให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพทั้งด้านความตรงและความเที่ยง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดที่พัฒนามีความตรง ดังนั้นเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจำนวน 50 คน พบว่าค่าคะแนนของคำตอบมีการกระจายและคงที่ จึงสะท้อนค่าความเที่ยง โดยการคำนวณสูตรแอลฟาของครอนบาค (α -Cronbach) จึงมีค่าสูงกว่า .70 สรุปได้ว่ามีความเที่ยงสูงทั้งฉบับและทุกด้าน

6. คู่มือการใช้มาตรฐานตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ มุ่งการนำไปใช้ในการประเมินตนเอง เพื่อให้หน่วยงานมีการพัฒนา ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ คือ ความเป็นมาของการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ประโยชน์ กระบวนการวิจัยและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ รายละเอียดมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ จึงสามารถนำไปใช้ในการประเมินห้องสมุดตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้และใช้เป็นแนวทางพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลวิจัยไปใช้

- 1) สอ. ควรประชาสัมพันธ์มาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เพื่อแสดงความเป็นผู้นำห้องสมุดมีชีวิตและเป็นองค์กรที่สร้างปัญญาให้สังคม
- 2) สอ. ควรจัดพิมพ์เผยแพร่คู่มือการใช้งานมาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และขยายผลสู่การพัฒนาบุคลากรและการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- 3) การนำคู่มือมาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ จำเป็นต้องศึกษาคู่มือการใช้งานให้ละเอียดเนื่องจากการให้ค่าน้ำหนักในแต่ละมาตรฐานไม่เท่ากัน

2. การวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำมาตรฐานตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ไปใช้กับห้องสมุดทั้งที่เป็นห้องสมุดที่ได้รับรางวัล และไม่ได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมโครงการอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้และกับห้องสมุดอื่นๆ ที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการ
- 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนาต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามมาตรฐานและตัวชี้วัดโดยรวมและในมาตรฐานแต่ละด้าน
- 3) ควรมีการวิจัยแนวปฏิบัติที่ดีตามมาตรฐานและตัวชี้วัดแต่ละด้านของห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้จากบรรณารักษ์ห้องสมุดมีชีวิตผู้ปฏิบัติงานที่เป็นต้นแบบ

บรรณานุกรม

- จารุณี สุปินะเจริญ (2546) การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพห้องสมุดสถาบันราชภัฏ วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2546
- ชุติมา สัจจามันท์ (2548)" การประเมินระบบสารสนเทศ" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการ
ระบบสารสนเทศ หน่วยที่ 15 หน้า 135 -168 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ (2548) การพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ 2548
- _____ (2549) รายงานการวิจัยการพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสม
สำหรับประเทศไทย "สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 9/ 2549" กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ทุนอุดหนุนการวิจัย สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา)
- _____ (2554) การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนา
นักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
(ทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2552 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- _____ กาญจนา ใจกว้าง และมาลี ล้ำสกุล (2554) การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต
รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร สำนักงานอุทยานการเรียนรู้และมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ และบุญศรี พรหมมาพันธ์ (2549) การพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงาน
ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
- _____ (2553) รายงานการวิจัยติดตามประเมินผลโครงการอบรมและประกวด
ห้องสมุดมีชีวิต ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักงานอุทยานการเรียนรู้
- _____ และศิริพร สัจจามันท์ (2550) การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด
ประชาชนในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ (ทุนอุดหนุนจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา)

ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร (2551) การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังชิ้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่เขต 2 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ดวงใจ ไตรถาวรทรัพย์ (2549) อุทยานการเรียนรู้สำหรับคนรุ่นใหม่ วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นงราม เศรษฐพานิช "การพัฒนาตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานในกระบวนการทำงานของ สกศ."
เอกสารสรุปคำบรรยายในการสัมมนาการปฏิรูประบบราชการ สกศ. ครั้งที่ 4 (สายวิชา
การ) การพัฒนาตัวชี้วัดและทบทวนกระบวนการทำงาน ณ โรงแรมดุสิตริสอร์ท แอนด์ โปโล
คลับ จ.เพชรบุรี 12 -14 มีนาคม 2540

นงลักษณ์ พร้อมจะบก (2551) ความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชน
มีชีวิตของสมาชิกห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541) "สังกัดเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้" เอกสารประกอบการบรรยาย
วิชาสถิติและแนวโน้มทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรัชญา ใจสะอาด และคณะ (2549) การวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนา
ห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 กรุงเทพมหานคร บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2545 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ไพบุลย์ คำจริง (2552) การบริหารงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดกิจกรรม
ห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

วิมานพร รูปใหญ่ (2547) การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน

- สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วิวัฒน์ จุราหะวงศ์ และคนอื่นๆ (2550) การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต เพื่อสร้างเครือข่ายและ
ให้บริการทางวิชาการ กรณีศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- ศิริชัย กาญจนวาที (2550) ทฤษฎีการประเมิน พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2548) มาตรฐานการศึกษาเชิงระบบเพื่อการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้
- _____ โครงการระบบดี โรงเรียนมีคุณภาพ (2551) ตัวชี้วัดคุณภาพในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร
โครงการระบบดี โรงเรียนมีคุณภาพ สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (2549) มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ.2549 กรุงเทพมหานคร สมาคม
ห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- _____ (2550) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ.2550 กรุงเทพมหานคร สมาคมห้องสมุดแห่ง
ประเทศไทยฯ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) มาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้เพื่อการ
พัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- _____ (2552-2553) การพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายห้องสมุด 3 ดี
ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 กรุงเทพมหานคร สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน (ม.ป.ป.)
“มาตรฐาน” อ้างจาก International Standard Organization. n.p.,n.d.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาใน
ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (2542) คู่มือการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรุงเทพมหานคร สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

- สิริกร มณีรินทร์และคณะ (2549) *คู่มือเติมชีวิตให้ห้องสมุด* กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
อุทยานการเรียนรู้ TK Park
- _____ นพรัตน์ มณีรัตน์ และมนทิตรา วิโรจน์อนันต์ (2549) *คู่มือเติมชีวิตให้ห้องสมุด 2*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานอุทยานการเรียนรู้
- สุวิมล ศิริกานนท์ (2545) " หน่วยที่ 7 การกำหนดจุดมุ่งหมาย ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมิน
นโยบาย แผนงานและโครงการ" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินนโยบาย แผนงานและ
โครงการ* หน้า 61 -105 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อภิรดี กันเดช (2551) แนวโน้มการพัฒนารูปแบบห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้ ใน พ.ศ.
2560 วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การศึกษานอกโรงเรียน) จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- อนัญญา ทิมเกตุ (2546) *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อร ไชยพรพัฒนา หฤทัย อจปรุ สุวิมล ว่องวานิชและ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2552) “ การพัฒนา
มาตรฐาน การจัดแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์” *วิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขา
สังคมศาสตร์* 30 (3): 239-247
- อากม มากมีทรัพย์ (2550) “รายงานผลการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ปีการศึกษา 2548 – 2549
ของโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์” ค้นคืนวันที่ 10 กันยายน 2553 จาก <http://www.srimahapho.com/vijai2.pdf>
- International Federation of Library Associations and Institutions. (2001). *The Public
Library Service IFLA/UNESCO Guidelines for Development* . “IFLA
Publications 97.” Munchen: K G Saur.
- _____. (2010). *IFLA Public Library Service Guidelines*. 2 nd. ed.Munchen: K G Saur.
- _____. (1994) *The IFLA/UNESCO Public Library Manifesto* . Retrieved April 23,
2011 from www.ifla.org/VII/s8/unesco/manif.htm.

ISO 11620 : 1998 Information and Documentation – Library Performance Indicators.

Retrieved April 23, 2011 from

http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=19552

ISO 11620 : 1998/Amd. 1 : 2003 Information and Documentation – Library Performance Indicators --Amendment 1: Additional Performance Indicators for Libraries.

Retrieved April 23, 2011 from

http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=19552

ISO/TR 20983 : (2003-11-01) Information and Documentation – Library Performance Indicators for Electronic Library Services. Retrieved April 23, 2011 from

<http://www.worldcat.org/title/information-and-documentation-performance-indicators-for-electronic-library-services-information-et-documentation-indicateurs-de-performance-pour-les-services-electroniques-des-bibliotheques/oclc/055092318>

TK
park
อุทยานการเรียนรู้